

LANDSORGANISASJONEN I NORGE

R E F E R A T

REPRESENTANTSKAPSMØTE

16. FEBRUAR 2006

INNHALDSFORTEGNELSE

Åpning

	Side
Talerliste	2
Åpning	3
Godkjenning av møteinnkalling	
Godkjenning av dagsorden	
Godkjenning av forretningsorden	
Valg av dirigent	
Suppleringsvalg til Sekretariatet	3
Protokoll fra Kongressens behandlinger i 2005	4
Hovedavtaleforhandlingene 2005	5
Tariffrevisjonen 2006	7
Debatt	23
Avslutning	41
Navneliste	43

Godkjenning av dagsorden

Vi har forslag til dagsorden, og den har dere fått utdelt. Det er: Åpning, Suppleringsvalg til Sekretariatet, Protokoll fra Kongressens behandlinger i 2005, Hovedavtaleforhandlingene i 2005 og Tariffrevisjonen i 2006. Er det noen merknader til dagsorden? Det er det ikke. Da innleder jeg dagsorden som godkjent.

Godkjenning av forretningsorden

Så er det forretningsorden og den er den samme som fra tidligere møter. Forretningsorden er jeg lærer den opp? Det er det ingen som gjør. Kan den godkjennes? Forretningsorden er godkjent.

Forslag til forretningsorden er utdelt og fra tidligere representantskapsmøter.

1. Møtet behandler i første omgang Representantskaps lovtekniske saker.

TALERLISTE

Bersås, Rolf
Bjerkestrand, Arne
Bjørndalen, Kjell
Borglund, Kjell
Davidsen, Jan
Delp, Clas
Grøtting, Stein
Gulbrandsen, Stein
Ljunggren, Eli
Reese, Randi
Ullmann, Viggo Halfdan
Østvold, Per

LOs REPRESENTANTSKAPSMØTE TORSDAG 16. FEBRUAR 2006

Åpning

God dag, alle sammen. Jeg heter Trond Henriksen og jeg har fått den ære og få lov til å starte. Og jeg skal starte med en sang av Trond Henriksen. Jeg har vært her før – jeg tror det var i fjor – men jeg tenkte vi skulle dra enda lengre tilbake, helt til året 1972. Den gang vi alle var unge og forflydde – senpubertet.

Roar Flåthen:

Jeg vil gjerne takke Trond på vegne av Representantskapet for at du ga en så fin åpning og at du satte stemningen i møtet. Så får vi se hvordan resten av møtet går. Men dette gikk veldig bra, så du skal få en liten blomst av oss. Takk skal du ha.

Da har jeg den glede av å ønske Representantskapet velkommen til det første møtet i 2006. Jeg vil gjerne innledningsvis få bringe til Representantskapet en hilsen fra Gerd-Liv. Hun tenker nok veldig på oss akkurat nå og skulle gjerne vært her, men situasjonen tillater ikke det. Hun har det etter forholdene bra og har bra fremgang. Hun ba spesielt om å få takke dere alle for den omtanke, alle hilsener og det som hun har fått fra mange av dere. Det har hun satt veldig pris på i en sånn sett litt vanskelig situasjon. Da skal jeg som sagt hilse så hjertelig fra Gerd-Liv. Hun ønsker også oss alle sammen hjertelig til lykke med møtet.

Jeg vil også foreslå at vi fra Representantskapet sender en blomst til Gerd-Liv med god bedring. Det regner jeg med dere er enige om. Takk skal dere ha for det. Da skal den umiddelbart bli ekspedert opp til Gerd-Liv.

Godkjenning av møteinnkalling

Så er det gitt en innkalling til dette møtet i brev av 12.12.05. Da vil jeg gjerne spørre om det er merknader til innkallingen? Det er det ikke. Da er møtet lovlig satt.

Godkjenning av dagsorden

Vi har forslag til dagsorden, og den har dere fått utdelt. Det er: Åpning, Suppleringsvalg til Sekretariatet, Protokoll fra Kongressens behandlinger i 2005, Hovedavtaleforhandlingene i 2005 og Tariffrevisjonen i 2006. Er det noen merknader til dagsorden? Det er det ikke. Da betrakter jeg dagsorden som godkjent.

Godkjenning av forretningsorden

Så er det forretningsorden og den er den samme som for tidligere møter. Forlanger noen at jeg leser den opp? Det er det ingen som gjør. Kan den godkjennes? Forretningsorden er godkjent.

"Forslag til forretningsorden er uforandret fra tidligere representantskapsmøter:

1. Møtets forhandlinger åpne i den utstrekning Representantskapet ikke vedtar noe.

2. Ingen har rette til å få ordet mer en 2 ganger i samme sak. Unntatt fra innledningsforedrag, begrenses taletiden til 10 minutter første gang og 5 minutter andre gang.
Til forretningsorden gis ordet bare 1 gang og høyst 1 minutt for hver sak. For øvrig kan det stilles forslag til ytterligere tidsbegrensning og strek med de inntegnede talere.
3. Forslag leveres skriftlig og skal være undertegnet med vedkommendes navn. Ingen nye forslag kan tas opp etter at strek er vedtatt. Forslag som ikke har tilknytning til den godkjente dagsorden, kan ikke behandles.
4. Alle vedtak skjer med alminnelig flertall. I tvilstilfelle, eller når 10 representanter forlanger det, foregår avstemningen ved navneopprop.
5. I protokollen innføres bare forslagene og avstemmingene samt vedtakene. Såfremt Representantskapet ikke forlanger protokollen opplest, gis Sekretariatet fullmakt til å godkjenne protokollen."

Valg av dirigent

Til å lede møtet i dag foreslår vi nestleder Geir Mosti. Går ut i fra at Representantskapet er enig i det? Det er det. Geir, da overtar du styringen.

Geir Mosti:

Takk for tilliten. Det er jo første møtet jeg skal lede i Representantskapet og også første møtet vi har overføring direkte ut på nettet. Det er antakelig ikke det som er årsaken at vi har den overføringen at jeg skal lede møtet, men vi må oppføre oss ordentlig i forsamlingen nå som vi går rett ut til hele folket.

Suppleringsvalg til Sekretariatet

Da starter vi med suppleringsvalg til Sekretariatet. Da er det sånn at Fagforbundet hadde landsmøte og valgte Gerd Kristiansen som ny 1. nestleder etter Tove Stangnes. Og innstillingen er da at Gerd Kristiansen velges som sekretariatsmedlem nr 4. Er det noen som har store innvendinger til det? Det er det ikke. Da er det godkjent.

Neste sak er også suppleringsvalg til Sekretariatet. Det er Forbundet for Ledelse og Teknikk som sitt landsmøte har valgt Jarle Molde som ny leder etter Magnus Midtbø som har gått av for aldersgrensen. Innstillingen er at Jarle Molde velges som representant nr 5 til Sekretariatet. Er det noen som har innvendinger til det? Det er det ikke. Da er det godkjent.

Protokoll fra Kongressens behandlinger i 2005

Så går vi videre. Det er protokoll fra Kongressens behandlinger i 2005. Nå er det sånn at Kongressens protokoller fortløpende blir gått gjennom under Kongressen og de tilleggene og korreksjonene som er blitt innført. Kongressen ga LOs Representantskap fullmakt til å godkjenne Kongressprotokollen etter innstilling fra LOs Revisjonsutvalg. Så innstillingen er

da at protokollen fra Kongressens behandlinger i 2005 godkjennes. Er det noen som har noen merknader eller innvendinger til det? Det er det ikke. Da er den godkjent.

Hovedavtaleforhandlingene 2005

Så er det hovedavtalerevisjonen i 2005 og da gir jeg ordet til Ellen Stensrud som skal orientere litt om det.

Ellen Stensrud:

Kamerater, gode venner!

Jeg skal prøve å dra igjennom en ikke alt for lang innledning om hovedavtaleforhandlingene. Hovedavtalen var tema på Kongressen i mai måned i fjor, og den er tema også nå på dette representantskapsmøtet. Gjennom prosessen som var i forkant av Kongressen kom det inn nærmere rundt 175 forslag til hovedavtalene. I tillegg så hadde forbundene vært gjennom egne prosesser og reist egne forslag i forkant av hovedavtalerevisjonen som startet i høst. Dette vitner om et stort engasjement og bekrefter også hvilken posisjon og betydning hovedavtalene har både for forbund og for våre tillitsvalgte.

Hovedavtalene forhandles hvert 4. år. Og siden vi ikke har streikerett ved forhandlingene, så vil endringer komme etter konsensus-prinsippet. Helt fra Hovedavtalen mellom LO og NHOs opprinnelse i 1935, så har videreutvikling, justering og tilpassing skjedd sakte, men sikkert. Og her er det absolutt "de små skritt" og ikke de store endringene som skjer.

LO er part i så mange som i alt 17 hovedavtaler, blant annet med NHO, NAVO, Staten, KS, HSH og SAMFO. I tillegg så er det altså 11 mindre avtaler. Alle avtalene i privat sektor bygger på bestemmelsene i Hovedavtalen mellom LO og NHO, men har noen bestemmelser som er spesielt tilpasset det området de ulike avtalene gjelder for. Og eksempler på det er hovedavtalene med Norges Rederiforbund og Finansnæringsens Arbeidsgiverforening.

Hovedavtalene i staten, NAVO og KS-området forhandles av LO Stat og LO Kommune, mens LO forhandler på de største avtalene i privat sektor.

Som alltid startet også revisjonen i høst med Hovedavtalen mellom LO og NHO. Og det er den avtalen som på mange måter er frontavtalen i privat sektor, og hvor det er praksis at forhandlingsresultatet forelegges Representantskapet til en formell avgjørelse.

Forhandlingene fant sted i tidsrommet 1. til 17. november, og forhandlingsprotokollen skal dere ha fått tilsendt alle sammen i forkant av dette møtet.

Ved forrige revisjon av Hovedavtalen mellom LO og NHO, altså i 2001, fikk vi gjennomslag for enkelte mindre krav, men like viktig var det kanskje at vi klarte å forhindre NHO i å få gjennomslag for en del av sine krav. Så også med forhandlingene nå i høst. NHO krevde blant annet at andelen organiserte skulle øke til 20 prosent for at en skulle kunne inngå tariffavtale. De ville innføre frister for å ta opp tvistesaker og de ville begrense våre muligheter til å gå til sympatiaksjoner. Alt det der ble avvist av vår forhandlingsdelegasjon.

Når det gjelder sympatiaksjoner, så ville LO klargjøre bestemmelsene om fredsplikt, slik at de ikke innskrenker retten til å delta i sympatiaksjoner til støtte for krav om opprettelse av eller fornyelse av tariffavtale. Og det krevde vi fordi vi ønsker at Hovedavtalen også skal være en del av de virkemidlene vi har mot sosial dumping. Det fikk vi ikke gjennomslag for, og bestemmelsene om sympatiaksjoner står som før forhandlingene tok til.

Av våre krav så var det spesielt styrkingen av tillitsvalgte rettigheter som har vært et tilbakevendende krav ved flere revisjoner. Og ved denne revisjonen satte vi særlig søkelyset på tillitsvalgte og kompetanseutvikling, og vi må si at vi er spesielt fornøyd med at de ansattes representanter i bedriftenes styrende organer nå kan få en ukes permisjon med lønn for skoling.

Av andre ting som vi har fått inn er bestemmelser om at man ved lengre permittering også skal ha som et alternativ å vurdere kompetansegivende tiltak. I tillegg fikk vi inn en helt ny bestemmelse om rett til dokumentasjon av realkompetanse. Og det slås nå fast at det er de tillitsvalgte som skal utpeke de ansattes representanter ved etablering av ulike arbeidsgrupper eller styringsgrupper i bedriften, og ikke ledelsen.

Det blir videre presisert i hovedavtalen viktigheten av å endre klubbstrukturen når bedriften endrer sin struktur. Og så har ungdommen også fått sitt ved at vi fikk inn en bestemmelse om mulighet for egne ungdomstillitsvalgte, og aldersgrensen på 20 år for å kunne bli valgt som tillitsvalgt ble fjernet.

NHO krevde omfattende endringer i blant annet tilleggsavtalen om likestilling, men her kom vi i stedet ut med en styrking i teksten ved at vi fikk knyttet felles likestillingsarbeid i LO/NHO-regi opp mot en europeisk tiltaksramme for likestilling. Dette er mye mer konkret enn det som tidligere har vært gjeldende i Hovedavtalen.

Det er forhandlingsresultatet mellom LO/NHO som Representantskapet skal ta stilling til her, men jeg vil allikevel nevne noe om de avsluttede forhandlingene med SAMFO og HSH. Hovedavtalen med SAMFO omfatter rundt 22 000 ansatte i butikk, engros- og produksjonsbedrifter, boligbyggelag, borettslag, servicesentraler samt barnehager. Resultatet av disse forhandlingene er i tråd med det som ble oppnådd i hovedavtaleforhandlingene mellom LO og NHO, men det er allikevel en sak som jeg vil framheve. Fordi vi er spesielt fornøyd med at LO og SAMFO ble enige om å opprette et eget kontakt- og informasjonsutvalg. Et utvalg som skal bestå av representanter fra både arbeidsgiver- og arbeidstakersiden, drøfte og informere hverandre om aktuelle forhold på bedriftene og drøfte tiltak som fremmer det vi kan kalle for "Coop-systemet" og det organiserte arbeidsliv i henhold til Hovedavtalen. Dette utvalget skal avholde to møter i året.

HSH forhandlet vi med nå i januar. Og hovedavtalen mellom LO og HSH omfatter nærmere 20 000 ansatte innen service, helse, omsorg, utdanning, kultur og frivillighet. Forhandlingene med HSH ble noe mer komplisert enn nødvendig fordi at HSH forsøkte seg på omkamp på en del av NHOs opprinnelige krav, og som var avvist i de første forhandlingene. Mens vi fra LO sin side forholdt oss til det resultatet i NHO-protokollen. Men resultatet ble til slutt som i NHO-forhandlingene, med de nødvendige tilpasninger til HSH-avtalen. Det ble også enighet om å nedsette et utvalg som skal se på mulighetene for å forenkle Hovedavtalen og tilleggsavtalene, samt flytte tilleggsavtalen om konsern til del B. Det ble i tillegg nedsatt et utvalg som skal se på Rammeavtalen om fjernarbeid.

Alt i alt – så vil dere da forstå og også ha sett av protokollen – verken de store framskritt eller de store endringene. Men tatt i betraktning våre krav og NHOs krav, det at forhandlingene faktisk skjer under fredsplikt og at alle endringer derfor krever enighet, så må oppsummeringen være at vi er rimelig godt fornøyd med det resultatet som vi fikk. Det innebærer noen skritt framover som vi igjen kan bygge videre på ved neste korsvei, sannsynligvis har gjort det i hele Hovedavtalens historie. Både Forhandlingsutvalget og LO-sekretariatet har enstemmig anbefalt forhandlingsresultatet. Jeg tar med dette opp Sekretariatets innstilling.

Geir Mosti:

Da er innstillingen fra Sekretariatet at forhandlingsresultatet godkjennes. Er det noen som har noen merknader, innvendinger eller spørsmål til det? Det er det ikke. Da er den godkjent.

Tariffrevisjonen 2006

Da er vi over på den kjempestore saken, og det er tariffrevisjonen 2006. Da gir jeg ordet til nestleder Roar Flåthen. Vær så god.

Roar Flåthen:

Takk for det. Jeg hadde lyst til innledningsvis å si litt om det året vi har bak oss, fordi det var et litt spesielt år. Vi gjennomførte både en kongress og vi hadde stortingsvalg. Og vi hadde også i den sammenheng en medlemsdebatt "Du bestemmer – LO på din side", som etter LOs ledelses vurdering fikk en veldig god oppslutning, altså 40 000 av våre medlemmer og tillitsvalgte deltok. Og vi fikk 150 000 politiske innspill. Vi koblet jo også dette opp til det vi kalte – som vi gikk ganske tidlig ut med – "den lange valgkampen", hvor vårt mål var å få en regjering som skulle jobbe med oss og ikke mot oss. Og denne debatten og det som kom ut av det, var en viktig del av også denne, og ikke minst det engasjementet som ble som et resultat av det. Da synes jeg ikke at jeg kan si det finere enn det Haakon Lie sa på sin 100-års dag her i Folket Hus, når han oppsummerte etter mange gode taler og kikket ned på Jens og hvor han sa: "Ja, vi vant valget, det var bare så vidt båten bar, men hadde det ikke vært for LO, så hadde vi ikke fått det til." Det synes jeg vi også skal ta til oss. Jeg vil gjerne takke dere alle for den innsatsen og jobben vi gjorde, gjennom både medlemsdebatten og at vi nå kan konstatere at vi nå har en regjering som er med oss og ikke mot oss.

Tariffoppgjørenes betydning

Så får vi gå over på det som er dagens tema. Det er da tariffrevisjonen og Representantskapet skal i dag vedta hovedretningslinjene for årets oppgjør. Dette er en viktig oppgave, og det er faktisk den viktigste oppgaven LO har.

Det er gjennom tariffpolitikken vi kan

- løse kjerneoppgaven med å sikre medlemmene sin rettmessige andel av verdiskapingen - i form av en rettferdig lønnsutvikling og sosiale goder
- det handler om fordeling
- og det handler om å komme nærmere målet for LOs jobb nr 1: Arbeid til alle.

Arbeidsmarkedet

Vi har hatt en god vekst i norsk økonomi i over to år, og særlig mot slutten av fjoråret begynte utslagene å bli tydelige.

Sysselsettingen økte, og antall arbeidsledige er på vei ned. Sysselsettingsøkningen på 13 000 personer i fjor, kom først og fremst innen deler av privat tjenesteyting. Først nå er det tegn til en forsiktig oppgang også i industrisysselsettingen. Og ved utgangen av januar i år var det registrert 78 600 som helt arbeidsledige, eller 3,3 prosent av arbeidsstyrken, og det er 18 100 færre enn for ett år siden.

Nedgangen i arbeidsledigheten har så langt vært sterkere for menn enn for kvinner. Arbeidsledigheten har ikke gått så mye ned i kvinnedominerte yrker – som i helse, pleie og omsorg – sammenlignet med mannsdominerte yrkesområder. Dette speiler langt på vei det høye investeringsnivået i Nordsjøen og kraftig boligbygging. Paradoksalt nok er likevel industri og bygg og anlegg fortsatt blant yrkesgruppene med høyest ledighet. Det er grunn til å tro at vi på grunn av økt arbeidsinnvandring har et stort antall arbeidstakere som ikke er registrert.

Mange står utenfor arbeidsmarkedet

Derfor – framover blir det en særlig utfordring å få det økte behovet for arbeidskraft til også å komme dem til gode som ønsker seg jobb, men som ikke fanges opp i statistikken over arbeidsledige. Blant annet er det fortsatt nesten 100 000 på deltid som ønsker mer å gjøre, og ved utgangen av januar var over 90 000 registrert som yrkeshemmede hos Aetat. I tillegg kommer mange på ulike trygdeordninger som kunne vært i jobb dersom arbeidslivet hadde vært bedre tilrettelagt.

Hvis man regner med alle som er arbeidsledige, uføretrygdede, personer under rehabilitering og attføring, langtidssykemeldte og undersysselsatte, så er nesten 750 000 på "utsiden" av arbeidsmarkedet i dag.

Både en gunstigere sysselsettingssituasjon og en mer vellykket inkluderingspolitikk må til for at flere skal kunne komme i arbeid. Det er derfor svært viktig at reformen i velferdsforvaltningen – Ny Arbeids- og Velferdsforvaltning – gir arbeidsmarkedspolitikken et løft. Og skal vi lykkes med denne omorganiseringen, må myndighetene også følge opp med ressurser som monner. Dette er helt nødvendig for å få til et vellykket resultat!

Derfor har vi sagt at de er på ingen måte noen grunn til å friskmelde det norske arbeidsmarkedet.

Næringspolitikk

Sysselsettingen i industrien går ned. Industrien utgjør i dag ca halvparten av Norges totale eksport utenom olje og gass. Men vi finner bare 12 prosent av alle sysselsatte her. Sysselsettingsandelen i industrien har sunket mer i Norge enn i andre industriland de siste årene. Og dette kan ikke bare forklares med outsourcing av tjenester fra industrien til tjenesteytende sektor. Men samtidig så vet vi at bak en industriarbeidspass så står det 3 til 4 arbeidsplasser i tjenesteytende sektor.

Det største fallet i industrisysselsettingen siden 1980-tallet fikk vi i etterkant av den unødvendige pengepolitiske innstramningen etter tariffoppgjøret i 2002. Det kan være verdt å minne om dette også i dag når sentralbanksjef Gjedrem senere i dag holder sin årlige tale.

Vi har i det siste hørt økonomer i finansnæringen som åpenbart ikke er bekymret for industriens situasjon i Norge. Det er nå viktig at Norges Bank fortsetter det som har vært en fornuftig pengepolitikk i de to siste årene. Det har også gjort det lettere for oss å få oppslutning om det vi kaller kollektiv fornuft i tariffpolitikken. Når vi ser at fornuftige oppgjør både gir rimelig reallønn og stabilitet i valutasituasjonen, er det viktig at fremgangen ikke settes på spill. Vi må ikke få et nytt eksperiment med aggressiv renteheving og en valutautvikling som på nytt ødelegger for industrien.

Derfor har jeg har følgende beskjed til Svein Gjedrem: Norsk økonomi har nå først og fremst behov for stabilitet, langsiktighet og forutsigbarhet. Det er viktig at Gjedrem også bidrar til dette gjennom de signalene han gir i forhold til utviklingen i norsk økonomi fremover.

Det at vi tar ansvar for den økonomiske politikken gjennom fornuftige oppgjør, må heller ikke bli en sovepute for en aktiv næringspolitikk. Regjeringen må følge opp Stortingets krav om bygging av gassrørledning og en annen infrastruktur for økt bruk av gass innenlands. Nysatsing og styrket vedlikehold av infrastruktur for kraftforsyningen må til. Det statlige eierskapet må brukes mer aktivt for å videreutvikle norsk industri og næringsliv på lang sikt og hindre utflytting av lønnsomme arbeidsplasser. Utelukkende kortsiktig profitt kan ikke være et overordnet mål for det statlige eierskapet. Kort sagt, vi må også ta hele landet i bruk.

Kompetansesamfunnet

Endringer i økonomi og arbeidsliv har gjennom historien vært en forutsetning for velstandsutvikling i det moderne Norge. Kompetanseheving og etter- og videreutdanning i alle deler av arbeidslivet er et viktig svar på morgendagens utfordringer. Ikke bare nyutdannede, men også de som allerede er i arbeidslivet må ta del i kompetansesamfunnet.

LO mener at arbeidet med kartlegging og dokumentasjon av de ansattes realkompetanse på arbeidsplassene, og utarbeiding av individuelle kompetanseplaner må forsterkes, og at arbeidsgiverne må bli mer forpliktet til å bidra til dette.

Inntektspolitikken

På LO-kongressen i mai i fjor var det stor oppslutning og enighet om LOs tariffpolitikk gjennom mange år. Kongressen sa:

"Næringer utsatt for internasjonal konkurranse må sette rammene for inntektsutviklingen, men det bør være en sterk styring slik at rommet for inntektsforbedring fordeles mer rettferdig."

Og hvorfor sa Kongressen dette?

Jo, dette er den såkalte frontfagsmodellen, og erfaringene har vist at denne modellen er en god modell. Frontfagsmodellen:

- a) sikrer en god lønnsutvikling, og lav prisstigning

- b) trykker arbeidsplassene både i konkurranseutsatt næringsliv og i mer skjermede næringer som privat og offentlig service.

Vi vet hva som skjer når industriarbeidsplassene forsvinner. Det er ikke for ingenting at hele Skien slår ring om Union. Det er ikke for ingenting at hele befolkningen i Høyanger og Årdal kjemper for arbeidsplassene i Hydro. Og vi ser resultatet når Statoil trekker seg ut av Borealis og det norske eierskapet forsvinner. Da ser vi at det relativt fort kommer forslag om nedbemanning og innstramninger i bedriften.

Vi skal også registrere de siste dagers signaler fra Hydro, hvor de også nå varsler at de vil gjennomgå blant annet videreføring av aluminium og med tanke på at det også skal selges. Dette er sånn sett også signaler som vi skal ta veldig alvorlig og det er også et lite varsko i forhold til hvilket næringsliv vi skal ha i fremtiden, hvilke krav vi skal sette til bedriftene, hvilke krav vi skal sette der Staten er eiere og hvilke vi må sette i forhold til investeringer og aktiviteter i Norge.

Utsikter for 2006

Våre krav til inntektsutviklingen må altså tilpasses utfordringene i konkurranseutsatt næringsliv og arbeidet for full sysselsetting. Næringer utsatt for internasjonal konkurranse må sette rammene for inntektsutviklingen. Ved sammenligning mellom sektorene må alle yrkesgrupper tas med.

Prognosene peker mot en lønnsvekst for handelspartnerne – rundt 3 prosent – i 2006. Med en konsumprisvekst på 2 prosent, vil de fleste grupper få reallønnsvekst med en lønnsvekst på linje med handelspartnerne. Fordelingen av skattelettelsene på lønn i år innebærer kjøpekraftsforbedring for de høyeste nivåene selv uten tillegg dette året.

Samtidig – og som vi har understreket sterkt ved tidligere oppgjør – frontfagsmodellen er ikke opprettholdbar over tid hvis enkelte områder og grupper systematisk får lavere lønnsvekst enn lønnsveksten i de internasjonalt konkurranseutsatte sektorene. Frontfagsmodellen gir således mulighet til kompensasjon til områder og grupper som systematisk over tid er blitt hengende etter i lønnsutviklingen.

Vi vil ikke ha offisielle tall for lønnsutviklingen i 2005 før i neste uke, når Det tekniske beregningsutvalg legger fram sin første rapport.

Det vår informasjon så langt synes å bekrefte er en utvikling godt i samsvar med det som ble forutsatt ved mellomoppgjøret i fjor vår. Både for industriarbeidere, stat og kommune ligger det an til en lønnsvekst på rundt 3 ¼ prosent.

Også prisstigningen viste seg å bli godt i samsvar med våre forutsetninger, med 1,6 prosent. Dermed vil det bli en reallønnsvekst på nær 2 prosent for de største avtaleområdene og dette kommer etter en enda bedre utvikling i 2004 på over 3 prosent.

Vi vet foreløpig mindre om hvordan lønnsveksten er blitt fordelt mellom ulike grupper. Vi frykter at lønnsutviklingen i deler av privat tjenesteyting er blitt svekket.

Lederlønninger

Enda mer bekymringsfullt er tendensen fra 2004 til økende lederlønnsvest. Det er grunnleggende at alle må medvirke til en fornuftig inntektspolitikk og at ikke noen unndrar seg det felles ansvar. Det gjelder blant organisasjonene og det gjelder eiere, ledere og samfunnstopper. Topplederes inntekter må normalt ikke stige mer enn den generelle lønnsutviklingen. Skulle det igjen vise seg stor utglidning, må lovverket skjerpes for å gi bedre innsyn og kontroll med utviklingen. Bondevik-regjeringen forslo tiltak for det. Vi er kjent med at svenskene er i ferd med å fremme tilsvarende forslag. Og hvis statistikken i løpet av mars viser de tendensene som vi har sett før, så må den norske regjeringen følge opp.

Det er få, om noen, gode begrunnelser for en kraftig lederlønnsvest i Norge, mens det er flere gode begrunnelser for det motsatte. Når det allikevel skjer, må det skyldes at lederne har en sterk forhandlingsposisjon der deres lønn fastsettes. Ansvaret for å fastsette ledernes lønn ligger i hver enkelt virksomhets styre.

Det er selvsagt også avgjørende at alle grupper omfattes. Og det er slik at LO kan ikke stå for den kollektive fornuften alene.

Flere kvinner i styrerommene!

Det er ikke uten grunn vi retter oppmerksomheten mot styrene nå. Dette er en viktig arena for god og sunn nærings- og lønnsutvikling.

Styremedlemmer i norske bedrifter har hittil sluppet gjennom en lederlønnsvest med akselererende hastighet. Og det må det bli en forandring på. Nå er det viktig å slippe nye krefter til i styrerommene; krefter som tydeligere ser hvilket samfunnsansvar den enkelte bedrift har, og som tydeligere ser sammenhengene mellom lederlønnsnivå, arbeidstakernes lønnsnivå, næringslivets lønnsomhet og samfunnsøkonomi.

Kvinner har hittil i liten grad sittet i slike styrever. Det vil LO ha en endring på, fordi vi tror at større likestilling og mangfold vil gi oss et bedre samfunn. I tillegg til annen kompetanse tror vi at en tyngre representasjon av kvinner og ansatte vil kunne bidra til en sunnere lønnsutvikling på ledernivå.

Likelønn

Frontfagsmodellen setter begrensninger på hva vi kan bevilge oss totalt sett uten å sette arbeidsplasser i fare. Men det betyr likevel ikke at alle skal ha det samme tillegget. Innenfor rammen som frontfagsmodellen setter, er det vår oppgave å prioritere fordelingen.

Prioritering er ingen lett oppgave, men det er nødvendig hvis vi skal innfri målene våre om rettferdig fordeling, og forventningene som medlemmene har til LO og forbundene.

Det har vært en målrettet satsing på likelønn i LOs tariffpolitikk. Tilnærmingen fra det ene året til det andre er imidlertid beskeden, når vi ser på samletallet for alle bransjer. Den delen som gjenstår, uttrykt ved rundt 15 prosent lavere lønn for kvinner i gjennomsnitt, vil være tungt å løse. Derfor sier vi i forslaget til uttalelse at:

Mer enn forholdsmessig andel må gå til kvinner av avtalte lønnstillegg, både sentralt og lokalt, der slik styring er mulig.

I tillegg må vi jobbe på flere fronter for å fjerne lønnsforskjellene mellom kvinner og menn. Vi må jobbe med tiltak som motvirker at kvinner straffes lønnsmessig for å få barn. For eksempel:

- ammefri med lønn. Det vil åpne for å gjøre det enklere for fedre å ta sin del av omsorgspermisjonen
- lønnsansiennitet under omsorgspermisjoner vil gi trygghet for hverdagsøkonomien på sikt
- heltid en rettighet/deltid en mulighet vil sikre nærmere 100 000 undersysselsatte kvinner en mer robust og selvstendig økonomisk plattform
- anerkjennelse av kompetanse og lederansvar og fagarbeiderstatus også i kvinnedominerte jobber vil bidra til å gi kvinner muligheter til å avansere og komme i lederposisjoner

Lavlønn

Innsatsen for å redusere innslaget av lavlønn vil fortsatt være helt sentralt for å fremme likelønn. Alle må få ei lønn å leve av og forsørge sine barn på. LOs lavlønnsatsing har hatt stor betydning. Andelen lavlønte kvinner har siden 1980 gått ned fra 58 prosent til 22 prosent i 2004. Dette har vært en bevisst satsing fra LOs side. Men vi er ikke i mål. Kvinner er imidlertid fortsatt overrepresentert blant de lavlønte. Dette gapet har vi som mål skal tettes igjen.

Utdanningsgruppene

Hensynet til utdanning har stått sentralt i tariffpolitikken i de senere årene. Selv om det er gjort målrettede tiltak også i siste periode, er det fortsatt LO-grupper som ikke får rimelig uttelling for lang utdanning. Dette må hensyntas i fordelingen av avtalte tillegg.

Lønnskrav oppsummert

Oppsummert må kravene når det gjelder lønn være, og jeg siterer da fra uttalelsen:

- *generell forbedring av kjøpekraften*
- *garantiordninger og særskilte tillegg til lavlønte*
- *likelønnsprofil på lokale og sentralt avtalte tillegg, bl a ved mer enn en forholdsmessig andel går til kvinner – der slik styring er mulig*

I de enkelte områdene gjøres prioriteringer til fordel for grupper som systematisk over tid er blitt hengende etter i lønnsutviklingen.

Sosial dumping

I kjølvannet av den økte innvandringen fra de nye EØS-landene er det avdekket tallrike eksempler på sosial dumping. Problemene er først og fremst knyttet til tjenestevirksomhet.

Vi ønsker våre arbeidskamerater fra andre land velkommen, men Norge skal ikke bli noen arena for sosial dumping.

Norske lønns- og arbeidsvilkår skal legges til grunn for arbeid som utføres i Norge og i norske farvann!

LO har på tross av arbeidsgivermotstand og skepsis hos forrige regjering i stigende grad fått gjennomslag for dette.

Viktige tiltak som gjenstår er:

- for å gjøre ambisjonen om norske lønns- og arbeidsvilkår realistisk, må tillitsvalgte sikres innsynsrett i arbeidsforhold og arbeidsavtaler
- ved bortsetting av arbeid skal det forhandles med de tillitsvalgte
- en godkjenningsordning og bedre kontroll med vikarbyråer (kalt bemanningsforetak) og styrket regelverk for inn- og utleie av arbeidskraft
- overgangsordninger må videreføres, slik at arbeidslivet i 2009 er innrettet for en fri bevegelse på gode og trygge vilkår

Reformer i tariffoppgjørene

Tariffoppgjørene handler om mer enn lønn. Selv om NHO prøver å gi uttrykk for det motsatte, så har LO lang tradisjon for å sette sosiale reformer på dagsorden – reformer som gjør arbeidslivet og hverdagen bedre for vanlige folk.

Det er mange også utenfor LO som har nytt godt av at vi i tariffoppgjør etter tariffoppgjør har drevet gjennom rettigheter som etter- og videreutdanning, den femte ferieuka, tjenstepensjon til alle som ikke har det i dag, fortrinnsrett for deltidstilsatte til hele stillinger, avtalefestet pensjon, og ikke minst: bevisst satsing på lav- og likelønn!

Da er det viktig, hvis vi stopper opp litt her. Det er noen grunnleggende faktorer som vi skal ha med oss når vi snakker om tariffpolitikken. En av de faktorene er nettopp den tariffpolitiske linjen LO alltid har ført. Dette med sentrale oppgjør.

Dette fellesskapet som vi her sitter i, i dag, greier å forene alle grupper som vi representerer både i offentlig og privat sektor. Vi står sammen om de mål og de krav og de prioriteringene, og hvilke reformer vi ønsker til enhver tid å kjempe gjennom. Det er og blir LOs styrke. Det er det som gjør LO annerledes enn alle de andre organisasjonene.

Derfor skal vi være litt på vakt når vi ser at arbeidsgiverne både i offentlig og privat sektor gjentatte ganger, og når de får en anledning, hele tiden går på at de skal ha mer lokale reguleringer og tillegg på individuell basis. Jeg er ganske klar på at de ønsker å svekke de sentrale oppgjørene, fordi de ser hvilken kraft og makt vi kan sette bak de sentrale oppgjørene. Det er et grunnleggende prinsipp som vi i denne bevegelsen og dette fellesskapet i fortsettelsen også må stå vakt om.

AFP

Så til en sak som også er viktig for oss. Dere husker Kongressens absolutte forutsetning for en pensjonsreform var at AFP opprettholdes. Uten denne muligheten, vil pensjonsreformen være et usosialt prosjekt som rammer de med belastende jobber og relativt lav lønn.

Derfor er det et hovedkrav ved dette tariffoppgjøret at AFP-ordningen videreføres i sin nåværende form og det regner jeg med å ha hele Representantskapet i ryggen på!

Takk for det. Jeg var ikke noe særlig i tvil da.

AFP er et tema i dette tariffoppgjøret på grunn av Jagland-brevet til partene i tariffrevisjonen i 1997. Den gangen gjaldt det innføring av AFP-ordningen for 62- og 63-åringer. Regjeringen bidro den gangen med to elementer i ordninger, og det var skattefordeler og opptjening av pensjonspoeng.

I brevet sies det at også skattefordelene skal utfases i 2007 og at opptjeningen av pensjonspoeng skal vurderes.

Etter våre beregninger, hvis skattefordelene faller bort, vil det kunne gi rundt 20 000 kroner mindre å rutte med for en AFP-pensjonist som bare har AFP. Det vil jo bety at AFP i realiteten vil bli uaktuelt for 62- og 63-åringer, regnet ut i fra dette økonomibortfallet.

Og skulle også retten til å tjene opp poeng i Folketrygden falle bort, ja da vil hele AFP-ordningen i stat og kommune raseres. For det er denne bestemmelsen som gjør at AFP-pensjonistene i offentlig sektor kan beholde 30 års opptjeningstid i pensjonsordningene.

Så er det noen som noen synes å tro at brevet fra Jagland ikke gjelder lenger, at AFP er berga, fordi vi har fått en rød-grønn regjering og pensjonsforliket på stortinget. Det er faktisk sånn dere at hvis vi ikke gjør noe, så er skattefordelene borte fra 1. januar 2007. Og det står altså i Stortingsmelding nr 12:

"I tråd med dette (dvs Jaglands brev) har Stortinget allerede vedtatt bestemmelser i skatteloven som innebærer at skattereglene blir mindre gunstige for AFP-pensjonister mellom 62 og 64 år fra og med 2007."

Det er jo en av hovedgrunnene til at vi nå setter AFP på dagsorden i tariffrevisjonen. Nettopp for å sørge for at vi gjennom tariffrevisjonen kan få dette på plass. Og vi skal da huske på det er veldig mange som er i mot og motarbeider AFP-ordningen. Vi ser signalene som kommer fra arbeidsgiverne. Vi ser signalene som kommer fra politiske partier. Den siste som var ute var Høybråten fra Kristelig Folkeparti. Vi kjenner også tidligere Fremskrittspartiets synspunkter knyttet til dette. Vi har altså mange som vil denne viktige ordningen til livs.

Men vi ser også at spesielt enkelte fra arbeidsgiversiden, og det synes jeg vi skal legge litt merke til, prøver i sin argumentasjon å stille hele AFP-ordningen i mistro ved at de sier at AFP som sådan er årsaken til utstøtning i arbeidslivet og hindrer et inkluderende arbeidsliv. Har dere hørt sånt vår? Arbeidsgiverne har jo utstøtt arbeidsfolk fra arbeidslivet i alle år, all mass. Det var jo nettopp derfor vi fikk AFP, for at vi skulle ha en verdig ordning. Og da må vi også kunne spørre oss: Hvor mange arbeidsgivere er det som fører den gode samtalen? Som kaller inn Per og Kari og spør hva de kan legge til rette for at de kan fortsette å jobbe, vi trenger din arbeidskraft og din kompetanse, vi vil legge til rette for det på vår arbeidsplass, sånn at du kan stå til 67 år hvis du ønsker.

Hvor mange tror dere får den samtalen? Tror dere det ikke er litt for mange som da blir kalt inn på personalkontoret og stilt spørsmålet om når har du tenkt til å gå, du kan jo gå av på AFP, vi har problemer her, vi skal nedbemanne og i det hele tatt. Det er jo på mange måter realiteten. Mens alle undersøkelser viser jo at de som nettopp får tilrettelagt dette på

arbeidsplassen sin, de ønsker i hovedsak å jobbe, hvis de hadde fått den reelle muligheten. Det er på mange måter også et av de faktum.

Jeg får si, som min gamle og gode venn Vidar fra Kongsberg sa når vi forhandlet og det ble litt trøkk i luka og temperaturen steg; Jeg er ikke sinna, men jeg er engasjert!

Ta et annet eksempel – AFP i dag omfatter 37 000, mens vi vet at vi har 750 000 utenfor det ordinære arbeidsliv. Bare fra 2001 så steg antall uførepensjoner med 30 000, mens AFP-pensjonistene økte med 4. Og så prøver altså arbeidsgiverne og andre å problematisere dette som gjør at det er AFP som er problemet. Og det er det vi aldri må gå inn på en sånn form for diskusjon, for det er, som jeg sa, bare vår.

Da har jeg sagt nok om AFP, tror jeg, men den står sterkt hos oss alle sammen, så det var kanskje litt greit.

Tjenstepensjon

Vi skal også gjøre en annen ting. Vi har innføringen av OTP, altså tjenstepensjon for alle, som også var en del av tariffrevisjonen i 2004. Det skal nå innføres i løpet av dette året. Det er et viktig skritt framover for fagbevegelsens krav om utjevning av forskjellene på tjenstepensjonsområdet, mellom de som ikke har og de som har pensjon, og mellom offentlig og privat sektor. Det er en viktig start på veien mot å realisere LO-kongressens mål om at alle skal ha en samlet pensjon på mellom 60 og 70 prosent.

Og fordi kvinner i dag er overrepresentert i bedrifter og bransjer uten tjenstepensjon, er det et viktig gjennombrudd og et langt skritt mot økt likestilling.

LO utreder nå hvordan vi på sikt kan få til bredere ordninger og styrke arbeidstakernes innflytelse. En av hensiktene er å unngå dyre og risikable løsninger.

Det er også et viktig krav å bevare eksisterende ordninger. Innen enkelte områder, for eksempel i NAVO-området, er det aktuelt å fremme krav om avtalefesting.

Avtalefestet pensjon, eller OTP, kommer til å stå på dagsorden i årene som kommer. Gjennom tariffoppgjør vil en kunne prioritere ulikt mellom pensjon utover lovens minimumskrav og andre temaer. Både ordningens nivå, innretning og graden av avtaleregulering kan inngå i vurderingen. Økte innskudd og bidrag fra arbeidstakerne kan vurderes.

Hvordan loven vil slå ut for arbeidstakerne og bedriftens kostnader, vil vise seg etter hvert. Innslaget av eksisterende tjenstepensjoner varierer mellom bransjer. For den enkelte bedrift vil nyinnføring etter lovens frister innebære halvt kostnadsutslag i 2006 og resten neste år.

Vi sier i vår uttalelse:

"Myndighetene og partene har en felles interesse i å kartlegge oppfølgingen av OTP. Det bør skje fram mot mellomoppgjøret i 2007."

Oppgjørsform

Kjære venner!

Sekretariatet i LO innstiller for dette oppgjøret at forhandlingene gjennomføres forbundsvist i privat sektor. Representantskapet gir Sekretariatet fullmakt til å utforme de endelige kravene, herunder justeringsklausul for annet avtaleår.

Hensynet til AFP-ordningen og ønsket om å utnytte LO-kollektivets samlede styrke tilsier at Sekretariatet sørger for den nødvendige tariffpolitiske samordningen av oppgjøret. Forhandlingsresultatet godkjennes gjennom uravstemning i samsvar med oppgjørsformen.

Med dette tas sekretariatets innstilling for tariffoppgjøret 2006 opp til vedtak her i Representantskapet.

Takk for oppmerksomheten.

Geir Mosti:

Ja, tusen takk Roar. Da er det sånn at Sekretariatets innstilling ligger på bordet. Det vi har tenkt til nå er å ta en pause til kl 11.30. De som ønsker å ta ordet eller fremme forslag, kan gjøre det i pausen og levere det på bordet her. Så da tar vi pause til kl 11.30 og så starter vi debatten.

Pause til kl 11.30.

Geir Mosti:

Da starter vi opp igjen. Kan dere være så snill å komme dere på plass? Da er det sånn at etter den innledningen som Roar har hatt, så kommer ikke jeg til å lese opp uttalelsen i sin helhet.

"Sekretariatets innstilling 16.februar til vedtak om

TARIFFREVISJONEN 2006

1. Bakgrunn og utfordringer

Det er allerede klare tendenser og fortsatte utsikter til at det norske arbeidsmarkedet bedres. Allerede i 2004 registrerte vi sterkt økende timetall per sysselsatt; i år opplever vi klarere vekst i antall jobber og en klar tendens til nedgang i den registrerte ledigheten. Undersysselsettingen avtar og jobbveksten er sterk i deler av tjenestesektoren.

Vekstutsiktene internasjonalt er brukbare og den norske økonomien opplever sterke vekstimpulser fra oljesektoren og etter hvert også offentlig tjenesteyting. Industrien har gjennomgående fått klart økt lønnsomhet, men det store jobbtapet fra de foregående år med utflytting og tap av konkurranseevne synes ikke å bli reversert. Industrien er også langsiktig sett sårbar som følge av liten bredde og sterk følsomhet overfor endringer i valutakurs og internasjonale priser.

Den utfordring dette innebærer kan bare møtes med en vel avveid økonomisk politikk, der virkemiddelinnsettsen sammen med en fornuftig lønnsdannelse har sysselsettingen som sitt felles hovedmål. Når det meste synes å gå i riktig retning, kan den største fare på kort sikt

være at det skjer uheldige ting i lønnsdannelsen, pengepolitikken eller i andre politikkelementer.

2. Arbeid til alle er jobb nr.1

Selv om få andre nå er opptatt av ledighetsproblemet, er det viktig at LO holder dette målet ved like. Hensynet til de ledige, fagbevegelsens styrke og den fremtidige løsning av velferdsstatens utfordringer har alle sysselsettingsutfordringen som sitt hovedsvar. Jo flere som kommer i arbeid, jo færre blir det på trygd. Dermed øker grunnlaget for både kvalitet og kvantitet i offentlig tjenesteyting. Arbeid til alle krever vekst både i offentlig og privat sektor.

Dette bør skje ved en budsjettpolitikk som følger handlingsregelen, samtidig som offentlig sektors bidrag til sysselsettingen styrkes i forhold til de foregående år. Pengepolitikken må unngå feilene som ble gjort med bl.a. rentesettingen i 2002, med ødeleggende utslag særlig i 2003.

Når ledigheten i SSBs spørreundersøkelse (AKU) holder seg høyere enn i Aetatets registreringer, må det tilskrives at skjult ledighet og undersysselsetting har bygget seg betydelig opp de siste årene. Det innebærer at det er en lang vei fram til en situasjon vi med rette kan kalle full sysselsetting. Jobbveksten må vare ved en stund og vi må i tillegg få offentlige virkemidler og bedriftenes adferd til å virke mer inkluderende overfor utsatte grupper i arbeidslivet. Fortrinnsrett til større stilling for allerede deltidsansatte som nå er realisert i Arbeidsmiljølova, er et viktig bidrag i denne sammenheng. Tiltak som muliggjør et yrkesliv i flere år for eldre et annet. Mange har trukket seg tilbake eller er skjøvet ut fra et arbeidsmarked med dårlige jobbmuligheter, og gruppen av yrkeshemmede har vokst betydelig. Det er nå særlig viktig at reformen i velferdsforvaltningen gir arbeidsmarkedspolitikken et løft. Underveis må tiltaksinnsatsen forsterkes for at flest mulig skal få nytte av jobbveksten som nå kommer.

I tillegg til en generelt mer næringsvennlig politikk overfor tjenesteyting og tradisjonell industri, trenger vi nysatsing som kan bidra til et industrielt løft. De særlige oppgaver som nå er av stor betydning for sysselsetting og næringsutvikling i hele landet, som utvikling av Nordområdene og Barentsregionen, bruk av naturgassen innenlands og å skaffe samfunn og industri tilstrekkelig kraft til konkurransedyktige vilkår er alle samfunnsoppgaver som krever sterk politisk innsats og oppfølging. Olje og gassressursene i nord må utnyttes innenfor rammen av strenge krav til miljøet og slik at andre næringer som fisket og turisme ikke rammes. Det statlige eierskapet må brukes mer aktivt for å videreutvikle bedriftene og hindre utflytting av lønnsomme arbeidsplasser.

Regjeringen må følge opp Stortingets krav om bygging av gassrørledning og annen infrastruktur for gass. Det kreves også nysatsing og styrket vedlikehold av infrastruktur for kraftforsyningen.

3. Inntektsutvikling

Våre krav til inntektsutviklingen må tilpasses utfordringene i konkurranseutsatt næringsliv og arbeidet for full sysselsetting. Som vedtatt av kongressen, må næringer utsatt for internasjonal konkurranse sette rammene for inntektsutviklingen (frontfagsmodellen). Ved sammenligning mellom sektorer må alle yrkesgrupper tas med.

Frontfagsmodellen er ikke opprettholdbar over tid hvis enkelte områder/grupper systematisk får lavere lønnsvekst enn lønnsveksten i de internasjonalt konkurranseutsatte sektorene. Frontfagsmodellen gir således mulighet til kompensasjon til områder/grupper som systematisk over tid er blitt hengende etter i lønnsutviklingen.

Myndighetene må bidra til et organisert arbeidsliv gjennom økning av fradraget for fagforeningskontigent.

Med et anslag for prisstigningen på 2 pst, vil en lønnsvekst på linje med handelspartnerne være forenlig med en forbedring av kjøpekraften for de fleste grupper.

4. Lønnsfordeling

Det er viktig at den lønnsvekst det er rom for, blir fordelt på en rimelig måte. Dette både for å skape oppslutning om den kollektive fornuft i lønnsdannelsen og for å snu en fordelingsutvikling som de senere år har gått i gal retning på mange områder. Fordelingen av skattelettelsene på lønn i år innebærer kjøpekraftsforbedring for de høyeste nivåene selv uten tillegg dette året.

I tariffperioden 2002-2004 fikk offentlig sektor en klart høyere lønnsvekst enn industrien. Dette på bakgrunn av et etterslep i årene før. Undervisningssektoren ble særlig prioritert. Det har ellers vært stor grad av parallellitet mellom sektorene når vi ser alle yrkesgrupper samlet. Først når tallene for 2005 foreligger, vil vi se hvordan forutsetningene om lønnsvekst i frontfagene har slått til for siste tariffperiode.

I tillegg til sammenlikning av lønnsveksten mellom forhandlingsområder, har hensynet til utdanning stått sentralt i tariffpolitikken i de senere år. Selv om det er gjort målrettede tiltak også i siste periode, er det fortsatt LO-grupper som ikke får rimelig uttelling for lang utdanning. Dette må hensyntas i fordelingen av avtalte tillegg. Bedre utdanningsfinansiering med vekt på økt stipendandel vil også bedre situasjonen. LO går fortsatt inn for en politisk styrt, lav og forutsigbar studielånsrente.

Lavlønn og likelønn

Det har over tid vært betydelige fremskritt i utviklingen av likelønn. Den direkte timelønnsforskjellen er for lengst fjernet og det har vært en målrettet satsing på likelønn i LOs tariffpolitikk. Tilnærmingen fra det ene året til det andre er imidlertid beskjeden, når vi ser på samletallet for alle bransjer. Den delen som gjenstår, uttrykt ved rundt 15 prosent lavere lønn for kvinner i gjennomsnitt, vil være svært tung å løse. Lønnsforskjellen er særlig stor der LOs innflytelse over lønnsdannelsen er liten.

Innsatsen for å redusere innslaget av lavlønn vil fortsatt være helt sentralt for å fremme likelønn. Alle må få en lønn å leve av. LOs lavlønnssatsing har hatt stor betydning. Andelen lavlønte kvinner har siden 1980 gått ned fra 58 prosent til 22 i 2004. Kvinner er imidlertid fortsatt overrepresentert blant de lavlønte.

Det er et rettferdig krav at omsorg skal kunne kombineres med et yrkesliv som ikke "straffer" slik innsats lønnsmessig. Rett til lønn ved ammeferie og lønnsansiennitet for permisjonstid også utover den lønnede, er i noen områder avtalefestet. LO har engasjert FAFO for å finne ut hva situasjonen generelt er i dag og vil følge saken videre opp.

Som følge av forsterket konkurranse i tjenestesektoren skaper markedet økt press i retning av mer innslag av lavlønn. Tjenestesektoren har begrenset mulighet til produktivitetsvekst gjennom å erstatte mennesker med maskiner og datateknikk. Tjenestesektoren er lettere utsatt for useriøsitet, fordi tjenestene ikke setter spor. Konkurransen fra utlandet øker (transportselskaper, vikarbyråer og andre tjenesteytere), og det er økt bevegelse av arbeidskraft over landegrensen med liten forhandlingsstyrke, særlig til bl.a. håndverk, handel, restaurant, rengjøring og transport.

Tradisjonelle lavlønnstiltak alene kan vanskelig stå i mot dette. Det må sterke organisatoriske grep til for å etablere en lavlønnssatsing som er reell i lengden. Eksempler på viktige elementer er mer effektiv regulering av arbeidsinnvandringens forutsetninger og vilkår, styrket kontroll og krav til seriøsitet i viktige bransjer og skatte- og avgiftsmessige grep for å styrke lønnsevnene i pressede bransjer

Når det gjelder prinsipper for tariffpolitikken, må konklusjonene være:

- Kollektiv og samordnet lønnsdanning viktig
- Økt innslag av sentral lønnsdanning der det lokale element bidrar til ulikelønn og etterslep
- Forsterket lavlønnprofil og garantiordninger
- Mer enn forholdsmessig andel til kvinner av avtalte lønnstillegg, der slik styring er mulig
- Forsterket innsats ut fra lov og avtaleverk, for å realisere større stilling for deltidsansatte som ønsker det
- Anerkjennelse for kompetanse og lederansvar og utvidet mulighet til fagarbeiderstatus også i kvinnedominerte jobber
- Det må tas hensyn til LO-grupper som ikke har fått rimelig uttelling for utdanning.
- Sikre lønnsansiennitet for tid i foreldrepermisjon gjennom avtaleverket og rett til lønn ved ammeferie
- Likelønn fremmes også i lokale lønnsforhandlinger bl.a. gjennom at de som er ute i permisjon også tas med. Likelønn må også ivaretas ved så vel tilsetting som ved opprykk.

Oppsummert om krav

Oppsummert må kravene for 2006 når det gjelder lønn være:

- generell forbedring av kjøpekraften
- garantiordninger og særskilte tillegg til lavlønte
- likelønnprofil på lokale og sentralt avtalte tillegg, bl.a. ved mer enn forholdsmessig andel til kvinner der slik styring er mulig

I de enkelte områdene gjøres prioriteringer til fordel for grupper som systematisk over tid er blitt hengende etter i lønnsutviklingen.

5. Andre gruppers inntektsutvikling

I arbeidet for en samfunnsmessig fornuftig lønnsdanning er det avgjørende at alle grupper omfattes. En forutsetning for å få til dette er at den usunne utviklingen av lønnstillegg,

opsjoner og bonusordninger til toppledere stanser. Topplederes inntekter må normalt ikke stige mer enn den generelle lønnsutviklingen.

Skulle det igjen vise seg stor utglidning, må lovverket skjerpes for å gi bedre innsyn og kontroll med utviklingen.

6. AFP

LO kongressens absolutte forutsetning for en pensjonsreform var at AFP opprettholdes. Uten denne muligheten, vil pensjonsreformen være et usosialt prosjekt som rammer de med belastende jobber og relativt lav lønn.

LO deler myndighetenes ønske om å fremme lenger yrkesdeltakelse særlig i en tid der arbeidsstyrken vokser lite og antallet pensjonister vokser sterkt. Dette må imidlertid skje ved et arbeidsliv som gir bedre muligheter for seniorene og ikke gjennom kutt i AFP-ordningen. Derfor er det et hovedkrav at AFP-ordningen videreføres i sin nåværende form.

7. Tjenestepensjon

LOs mål for pensjonssystemet formulert av LO-kongressen 2005 er å sikre alle en pensjon tilsvarende 60-70 prosent av tidligere lønn. LO er tilfreds med at de som ikke er dekket av tjenestepensjoner nå får en lovpålagt minsteordning basert på dagens lovgivning. Det må arbeides for et bredere system som sikrer større likhet, lavere kostnader, likestilling av kvinner og lettere jobbskifte.

På veien dit er det viktig å unngå svekkelse av allerede eksisterende gode ordninger. Vi ser en klar tendens til at gode ytelsesordninger blir erstattet av ordninger som er billigere og mer forutsigbare for bedriften, men med økt usikkerhet for de ansatte. Dette kan møtes ved at eksisterende ordninger sikres i tariffavtalen.

Organiseringen av pensjonsordningene innen stat, kommune og helsesektoren har løsninger som tilfredsstiller LOs krav til tjenestepensjonene på viktige punkter:

- stordrift som gir lavere kostnader enn i de private selskapene
- alders- og kjønnsnøytrale premier
- jobbskifte uten tap av pensjon

Det betyr at jo flere virksomheter de dekker og jo bedre samkjørt de er, jo bedre blir grunnlaget for de brede ordninger vi ønsker.

Innføringen av OTP skal skje i løpet av 2006. Det er et viktig skritt framover for fagbevegelsens krav om utjevning av forskjellene på tjenestepensjonsområdet. Fordi kvinner i dag er overrepresentert i bedrifter og bransjer uten tjenestepensjon, er det et skritt mot økt likestilling.

For bedrifter uten tjenestepensjon er det viktigste nå å sørge for at gjennomføringen skjer på en god måte. Myndighetene må bidra med nødvendig informasjon og kontroll av at minstekravene følges opp av bedriftene. Det er også behov for kontroll av at alle aktørene i markedet følger opp regelverket uten at kravet om at bedriftene skal betale kostnadene ved forvaltning, etablering og drift av ordningene omgås. Kredittilsynet har fått ansvaret for

kontroll og tilsyn. Myndighetene må sette av nødvendige ressurser til dette arbeidet, og foreta en evaluering av gjennomføringen.

Mange bedrifter vil velge innskuddspensjoner for å følge opp OTP. Til tross for at det er arbeidstakernes pensjon som forvaltes, er det etter loven arbeidsgiverne som fatter beslutning om kapitalforvaltningen. De samarbeider også stadig mer systematisk om organisering av pensjonsordningene uten arbeidstakers medvirkning. Denne ubalansen må rettes opp ved at arbeidstakernes innflytelse styrkes. En av hensiktene er å unngå dyre og risikable løsninger.

Gjennom tariffoppgjør vil en kunne prioritere ulikt mellom pensjon utover lovens minimumskrav og andre temaer. Både ordningens nivå, innretning og graden av avtaleregulering kan inngå i vurderingen. Økte innskudd/bidrag fra arbeidstaker kan vurderes.

Innføringen av OTP er en oppfølging av tariffrevisjonen i 2004. I prinsippvedtaket i Stortinget våren 2005 var en innstillingen også opptatt av de praktiske virkningene for bedriftene:

"Regjeringen bes vurdere nærmere de økonomiske og administrative konsekvensene for disse."

Hvordan loven vil slå ut for arbeidstakerne og bedriftens kostnader, vil vise seg etter hvert. Innslaget av eksisterende tjenestepensjoner varierer mellom bransjer. For den enkelte bedrift vil nyinnføring etter lovens frister innebære halvt kostnadsutslag i 2006 og resten neste år.

Bedriftene har en plikt til å etterleve OTP. Myndighetene og partene har en felles interesse i å følge opp innføringen i praksis og kartlegge denne, bl.a som ett av grunnlagene for mellomoppgjøret i 2007.

8. Arbeidslivet

Det er mange sider ved arbeidslivsutviklingen som gir grunn til bekymring. Ved siden av ledighet, utstøting og undersysselsetting skjer det en kvalitativ forverring for mange arbeidstakergrupper. Ofte er dette knyttet til nye organisasjonsformer, internasjonalisering og annen type omstilling.

Kompetanseheving og EVU i alle deler av arbeidslivet er et viktig svar på denne utfordringen. Ikke bare nyutdannede, men også de som allerede er i arbeidslivet må få ta del i kompetansesamfunnet. Tilrettelegging av tilbud og finansiering av livsopphold under etter- og videreutdanning er en forutsetning for dette. I en slik finansieringsordning skal både arbeidsgiverne og staten bidra.

LO vil aktivt følge opp det nye programmet for basiskompetanse i arbeidslivet som Regjeringen nå iverksetter. LO mener at arbeidet med kartlegging og dokumentasjon av de ansattes realkompetanse på arbeidsplassene, og utarbeiding av individuelle kompetanseplaner må forsterkes, og at arbeidsgiverne må bli mer forpliktet til å bidra til dette.

Endringer i økonomi og arbeidsliv har gjennom historien vært en forutsetning for velstandsutviklingen og det moderne Norge. Nå ser vi i stigende grad at byrder og gevinster ved slike prosesser blir urimelig fordelt og endrer maktforholdene på en uheldig måte. Globaliseringen nyttes som et påskudd til å fremme høyresidens verdigrunnlag. En internasjonal tendens til deregulering av arbeidsmarkedet og en svekking av fagbevegelsen er

ett av uttrykkene for dette. Plikt for virksomhetene til å avsette midler og igangsette kompetansegivende tiltak i forbindelse med nedbemanninger og oppsigelser samt ved permitteringer, kan medvirke til en annen balanse.

Gjennom regjeringsskiftet høsten 2005 kan vi se starten på en kursendring hva angår arbeidslivsutviklingen i Norge. Arbeidsgivernes økende makt over arbeidstakerne er reversert på viktige områder. Nå er det viktig at regelverk og institusjoner som styrker trygghet og verdighet hos flere arbeidstakergrupper følges opp. Et arbeidsliv som er bedre for flere, er en viktig del av kampen mot et Norge preget av økende sosiale forskjeller. For enkelte yrkesgrupper bl.a. i helse- og sosialsektoren er det behov for sterkere veiledningsinnsats for å begrense urimelige belastninger.

Sosial dumping

LO har sett EØS-avtalen som et viktig middel i utviklingen av norsk økonomi og av vårt forhold til det øvrige Europa. EU-utvidelsen er et viktig skritt for å skape utvikling og samarbeid i et bredere Europa, til beste også for vårt eget land. Men som for annen institusjonell endring: det er viktig at sosiale hensyn og hensynet til økonomisk effektivitet balanseres på en rimelig måte.

Den nærmere integrering av arbeidsmarkedene gir helt andre utfordringer enn de som følger av annen økonomisk aktivitet på tvers av landegrenser. Økt bevegelse av arbeidskraft over landegrensen blir en del av vårt nærmiljø og sosiale virkelighet. En vellykket integrering krever at den ikke gir opphav til en skjerping av sosiale forskjeller som allerede er for store. Arbeidsvandringen skal ikke tjene til at lønnsforskjellene stiger og at lavlønnsgupper presses enda mer. Vikarbyråene og annen tjenesteyting gjennom utenlandsk flagg er en viktig mekanisme for omgåelse av lover og regler.

LO har på tross av arbeidsgivermotstand og skepsis hos forrige regjering i stigende grad fått gjennomslag for at norske lønns- og arbeidsvilkår skal legges til grunn for arbeid som skjer i Norge og norsk farvann. Viktige tiltak som gjenstår er:

* for å gjøre ambisjonen om norske lønns- og arbeidsvilkår realistisk, må tillitsvalgte sikres innsynsrett i arbeidsforhold og arbeidsavtaler

* ved bortsetting av arbeid skal det forhandles med de tillitsvalgte

* en godkjenningsordning og bedre kontroll med vikarbyråer (av bransjen kalt bemanningsforetak) og styrket regelverk for inn- og utleie av arbeidskraft

* overgangsordninger må nyttes, slik at arbeidslivet i 2009 er innrettet for en fri bevegelse på gode og trygge vilkår

EU direktiver

Økt utveksling av tjenester på tvers av landegrenser er en sentral del av EØS-avtalens intensjon om et felles europeisk marked. For fagbevegelsen har det imidlertid aldri vært hensikten at dette skal gå på bekostning av et velfungerende arbeidsliv. Internasjonal handel skal være middel for økt velstand, ikke en mekanisme for sosiale forskjeller og utnyttning av utsatte arbeidstakere.

Det er på denne bakgrunn en må forstå den sterke motstanden i fagbevegelsen mot EU kommisjonens første forslag til tjenstedirektiv. Hensynet til fri flyt av tjenester ville åpenbart gå på bekostning av andre viktige hensyn, bl.a. standarden på lønns- og arbeidsvilkår for mange arbeidstakere. Selv om det i den videre prosess er avklart at lønns- og arbeidsvilkår har fått en styrket stilling, er det bekymring for at disse vil svekkes gjennom mer indirekte mekanismer. Selv om de får en formell stilling som kan se bra ut på papiret, kan de undergraves når andre viktige sosiale og samfunnsmessige kontroller blir dårligere.

LO vil nasjonalt og gjennom DEFS arbeide for ytterligere forbedringer i direktivet.

9. Oppgjørsform og forhandlingsfullmakt

Forhandlingene gjennomføres forbundsvist i privat sektor. Representantskapet gir sekretariatet fullmakt til å utforme de endelige kravene, herunder justeringsklausul for annet avtaleår.

Hensynet til AFP-ordningen og ønsket om å utnytte LO-kollektivets samlede styrke tilsier at Sekretariatet sørger for den nødvendige tariffpolitiske samordning av oppgjøret. Forhandlingsresultatet godkjennes gjennom uravstemning i samsvar med oppgjørsformen."

DEBATT

Det er 130 med stemmerett i salen og jeg har foreløpig 12 på talerlista. Den første som skal opp er Arnfinn Bjerkestrand fra MFO. Vær så god, Arnfinn.

Rep. 149 – Arnfinn Bjerkestrand, Sekretariatet:

Dirigent, Representantskap, kamerater!

For 2 år siden sto jeg her og snakket varmt for at det var på tide at kommunalt ansatte kulturskolelærere og distriktsmusikere måtte ta igjen et mangeårig og stort etterslep i forhold til lærere i grunnskolen og i videregående skoler. De lyktes i tariffrevisjonen i 2004 takket være særlig god støtte og venner i LO Kommune, og takk for det.

Dessverre så har vi fortsatt andre medlemsgrupper som også er blitt akterutseilt i den evige kampen for bedre lønnsforhold. Vi har kommunalt, og spesielt statlig ansatte medlemmer, som i likhet med andre høyskolegrupper, fortsatt har betydelig etterslep sett i forhold til lønnsnivået i privat sektor. Og de siste tallene fra Teknisk beregningsutvalg viser til dels skremmende forskjeller. Det må vi få gjort noe med.

De største utfordringene har MFO likevel for musikerne i symfoniorkestret og kunstnergruppene ved Den Norske Opera, altså de som vi hadde gleden av å kunne oppleve under Kongressen i fjor. Svært mange av disse medlemmene kan trygt kalle seg både langtidsutdannede og lavlønte. Og dette til tross for arbeidsplassene har nær sagt 100% organisering, er lønnsnivået jevnt over urimelig lavt uansett hvem vi sammenligner oss med. En av årsakene er arbeidsgivernes avhengighet av statlig og kommunal bevilgning, og dermed kronisk dårlig økonomi. Og selv om verken finansministeren eller kulturministeren har for vane å møte opp i våre lønnsforhandlinger, har vi ofte sett mørke skygger av dem langt inn over møtebordet. Men, vi har nå forventninger til den nye regjeringen og deres kulturloft, og forventning om en prosent til kunst og kultur. Så håper vi at denne regjeringen kaster lys inn i møterommet og forhandlingene våre.

En annen årsak er at vi, både MFO og LO, gjennom mange år antakelig har vært for lojale overfor vedtatte målsettinger om moderasjon og ramme for lønnsoppgjørene, og for beskjedne i våre krav. I MFO er vi derfor svært glade for de åpningene som ligger i dagens forslag til vedtak, der vi med henvisning til formuleringer både om etterslep og lønn for langtidsutdannede kan stille krav som vil bedre forholdene, dersom vi får gjennomslag for det. Vi vil derfor aktivt bruke fellesskapet i LO, spesielt LO Stat og LO Kommune, for å fremme de nødvendige og viktige krav på vegne av våre medlemmer.

En tredje årsak til de begredelige lønnsvilkårene, er at MFOs medlemmer ikke er en gruppe som har veldig mye glede av de vanlige kampviljene i arbeidslivet. Om musikere, ballettdansere og operasangere streiker, er det dessverre publikum som rammes hardest og ikke arbeidsgiverne eller statens inntekter. Vi må derfor sette alt inn på å fortelle arbeidsgiverne, myndighetene og publikum at utøvende kunstnere, i rettferdighetens navn, må lønnes som andre sammenlignbare grupper om å ha lønnsutvikling som ikke gang på gang er dårligere enn store deler av resten av arbeidslivet. Når vi skal gjøre det, så er det godt å ha LO i ryggen. Og jeg viser til Kongressens utmerkede vedtak og handlingsplan for kultur. Vi trenger et LO som fortsatt fører en solidarisk lønnspolitikk, men som også kan ta hensyn til at det alltid er noen som ikke fanges opp av de store linjene. I våre øyne er en solidarisk lønnspolitikk ikke bare lavlønn og likelønn, men også solidaritet med grupper som ikke har fått rettmessig uttelling for sin kompetanse.

Til slutt. Vi klarte som sagt for 2 år siden å rette opp skjevhetene for de tyngste av våre medlemsgrupper i kommunesektoren. I år har vi tenkt å ta opp kampen med Staten og NAVO. Det blir ikke lett, men om Representantskapet vedtar det fremlagte forslaget, har vi i hvert fall et godt utgangspunkt og en god start. Takk for oppmerksomheten.

Geir Mosti:

Takk for det. Da er det Eli Ljunggren fra Hotell og Restaurant.

Rep. 148 – Eli Ljunggren, Sekretariatet:

Kjære Repskap og dirigentbord!

Det er ikke bare å ha varaplass og tale makta midt imot, men nå er det engang vår "sits" å ha det slik. Først av alt så vil jeg gjerne si til Repskapet hvor viktig det er for et lite forbund som Hotell og Restaurant å være en del av LO-fellesskapet og vi er takknemlige og ydmyke for all støtte vi har fått fra forbundene i konfliktene, men også fra LO sentralt. Det betyr uendelig mye.

Men når det er sagt, så er det jo også slik at vi ofte er solidariske. For vi mener det at langtidsutdannede medlemmer i LO skal ha en rettferdig lønn, og vi støtter opp om AFP-reformen. Men det er jo sånn at i hotell- og restaurantbransjen er AFP ofte en hemsko fordi de gjør det enda vanskeligere å komme inn på småbedrifter, som det allerede er vanskelig å få tariffavtale på. Det er vår virkelighet.

Det å betegne lønnsoppgjørene som "Vårens vakreste eventyr" har en veldig ironisk klang i Hotell- og Restaurantarbeiderforbundet. For oss har lønnsoppgjørene de siste 10 år vært mer sammenlignbart med skrekkefilmer. For det var sånn at ved hovedoppgjøret i 2004, hvor vi til tross for en negativ lønnsutvikling, var veldig moderate i våre krav, så ville jeg aldri ha trodd

at vi nok engang måtte gå ut i konflikt i 4 dager på Forpleiningsavtalen i olje og gass for å få det samme som alle andre hadde fått. Så naiv kan man altså bli. Men det er jo gjerne sånn at du tror det ikke før du får se det, og da tror du det i alle fall ikke. Men sånn var det, og vi sto overfor en ny storstreik. Det var så vidt vi berget. Når jeg hører den foreløpige talen fra TBU, så kjenner jeg harmen, fordi det er som jeg fryktet. Resultatet var ikke godt nok, men det var for godt til å gå ut i en ny storstreik. Ved den første uravstemningen sendte vi ut skissen uten anbefaling og hadde det beste svarresultatet på 40 år. Og når nesten 80% av medlemmene stemte nei, så sier det litt om ryggraden til medlemmene mine. Og det synes jeg det skal være respekt for.

Skissen som foreligger i dag støtter vi fullt opp, men når det er sånn at de hadde ryggrad til å stemme nei og risikere å gå ut i ny storstreik, så må våre 2 representanter i dag stemme imot oppgjørsformen. Det skulle bare mangle. Et enstemmig representantskap i Hotell og Restaurant gikk denne uka inn for samordnet oppgjør. Og det er fordi vi ser at utfordringene vi står overfor er nesten umulige. Vi skal ha på plass en tjenestepensjon og vi ligger langt etter i forhold til lønnsutviklingen. Et raskt regnestykke, som jeg gjorde her om dagen, så viser det at skal vi få plass en ordentlig tjenestepensjon og samtidig ta igjen noe av lønnsutviklingen, så må vi ha en 8 til 10% i lønnsøkning. Og vi vet godt hva arbeidsgiverne mener om finansiering av tjenestepensjon og om alt som skal på plass i år.

I tillegg så ser vi at lønningene og arbeidsplassene er utsatt for ennå mer press. Sosial dumping er begynt å bevege seg inn over hotell- og restaurantbransjen, og vi står maktesløse mange steder fordi vi ikke har innsynsrett, og mange steder har vi ikke engang tariffavtale. Kampen Fellesforbundet og andre har tatt der, har vært kjempeviktig for Hotell og Restaurant, og vi er veldig opptatt av å få inn bestemmelser om dette i tariffoppgjøret.

Som dere forstår så er utfordringene mange, og jeg håper nok engang på drahjelp fra dere store forbund som har mer makt og som kan få på plass en del i forhold til pensjon. Men det er nesten sånn at man må håpe på drahjelp fra høyere makter. Takk for oppmerksomheten.

Geir Mosti:

Takk for det. Da er det Kjell Borglund fra Arbeidsmandsforbundet.

Rep. 61 – Kjell Borglund, NAF:

Dirigent, Repskap!

Jeg kommer med en litt sterk påstand – jeg synes vi i LO er noen raringer, hele gjengen. Roar hadde en lang og grei og fin gjennomkjøring, og endte opp da, i mine øyne, litt Ole Brumm – begge deler. Og det er bra.

Her jobber og sliter vi hele året i LO-familien og i forbundene for å bli flere og flere. Vi verver og står på. Jo større vi blir, jo sterkere skal vi være. Det er liksom det vi jobber for. Vi har 850 000 og det er ganske mange, og da er vi fryktelig sterke sammen. Vi går ut hele tiden og flagger viktige saker som vi ikke har gjennomført og da dreier det seg ofte om lønn, fryktelig ofte. Vi har mange i vår familie som tjener alt for dårlig. En lønn å leve av sier vi, men det er ikke alle som har det. Vi skal sloss for AFP, uten at vi har fått noen gode signaler på det. Vi har mange viktige saker å sloss for.

Jeg er da så gammel at jeg husker ordet solidaritet. Det er nesten borte i vår familie. Det er kanskje en sterk påstand, men faktisk så er det slik. Skal vi bli tatt på alvor snart og få gjennom våre viktige krav, så må vi stå sammen. Det er svært få som vil nekte oss noen ting, hvis vi setter all makt bak et krav. Men når vi går ut enkeltvis – småforbund – og tar korte konflikter, så er det ingen som bryr seg om oss i det hele tatt. Sånn er hverdagen og jeg skjønner ikke hvorfor vi ikke utnytter vår makt. Selv om vi til og med har sunget om det i dag at enige skarer i trampende takt styrker vår sak og øker vår makt, men da må vi leve ute også. Vi må praktisere det.

Jeg har ikke levert noe forslag, for jeg vet jeg taper, men jeg synes vi burde gå for et samordnet oppgjør. Da kan vi bevise overfor våre medlemmer at vi får til noen ting. Og at vi kanskje gjennom det får flere, viser at det lønner seg å være organisert og at vi kan løse viktige saker både for medlemmer og for samfunnet ellers. Lykke til! Takk.

Geir Mosti:

Da er det Boye Ullmann fra Fellesforbundet.

Rep. 35 – Viggo Halfdan Ullmann, FF:

Kamerater, Repskap!

I motsetning til forrige mann – jeg er altså litt tilhenger av Ole Brumm, jeg. Synes han er ganske allright i denne sammenhengen her.

Jeg er uenig i at solidaritetsbegrepet er fremmed, fordi jeg synes at både oppgjørsformen og ikke minst de ulike kravene som har blitt reist, gjenspeiler at det er ulik virkelighet i forskjellige både forbundsområder og i privat og offentlig sektor. Det er forskjell og de politiske begivenhetene tar oss. Før 1996, 1998 og 2000 så var det lederlønningene og ikke minst kravene om penger. Nå er situasjonen en annen i privat sektor og innenfor Fellesforbundets område. Det er en forsvarskamp. Det betyr, selv om næringslivet går så det suser og dunder, at man nødt til å ha politiske krav inn i overenskomstene, som forhåpentligvis også resulterer i lov, som er utrolig viktig for å motvirke og kjempe mot sosial dumping. De forholdene var ikke på 90-tallet. Og det er annerledes for offentlig sektor og for kvinnedominerte yrker. Da må man ta hensyn til at det er forskjeller. Det er ikke dermed sagt at man ikke er solidarisk.

Felles her er jo selvsagt AFP og jeg tror faktisk at det også er streikegrunnlag. Nå skal vi ikke ta LO-kongressen en gang til, det er ikke noe særlig vits, men det er et eller annet med å godta et kutt og samtidig si at man skal ikke røre AFP. Men vi tar det positive her. Her er utgangspunktet at AFP må reddes. Og det tror jeg, når folk skjønner hvor mye de kan tape på det, så vil det gjenspeile seg også i opinionen.

Og så et par ting. Nå må jeg kjøre kjepphestene før det blir for sent her. Kjepphest 1, det er arbeidsledighet, noen og sytti tusen, det er selvsagt bedre enn 100 000 og 200 000. På begynnelsen av 80-tallet var det mange som synes det var forferdelig høy arbeidsledighet – det var 35 000 til 40 000 i 1983. Vi hadde parolen her i 1985: "50 000 ledige, Willoch må gå". Martin Kolberg hadde en innledning på Trondheims-konferansen hvor han sa at sysselsettingssituasjonen er god. Kampen reelt sett om full sysselsetting, altså aksepten her synes jeg er skremmende, at man godtar høyere og høyere for det som er god sysselsetting. Det var kjepphest 1.

Så er det kjepphest 2 – det er sosial dumping. Da har jeg lagt inn 2 forslag. Siden det er politiske kulepunkter som står der, så vil naturligvis både medlemmene, jeg, media og andre lure på, "åh, da må vi i hvert fall ha med ILO 94", den er uhyre viktig. Vidar Brynsplass fortalte fra Kongsberg at nå er det enstemmig vedtak i Kongsberg på å bruke ILO 94, det vil si at i alle kommunale oppdrag er det norske lønns- og arbeidsvilkår. Og de kravene må stilles også til Statoil, Hydro og Telenor at det er norske lønns- og arbeidsvilkår og implementering av det. Det er det første forslaget jeg har lagt frem.

Og det andre kulepunktet – stakkars Ellen, du har hørt det noen ganger, men du får høre det en gang til – er at Mattilsynet stanser både butikker som har kjøledisker, eller mangel på den slags, og hvor bakterieinnholdet i maten er for stor. Det blir stengt der og da, ikke lov, lukk portene. Samme med kebabsjapper eller restauranter, eller hva det måtte være, det stenges hvis det er for mye bakterier. Skjenkebevillingsmyndigheter som går rundt og oppdager at det er noen under 18 år, stenger stedet. Hvis de ikke betaler skatt og moms blir det stengt. Hvorfor er det ikke sånn når det gjelder folk, det vil si bemanningsforetak, vikarbyråer eller utleieselskaper? Ergo, Arbeidstilsynet må gis fullmakt til, der hvor det er grove brudd, å stenge i stedet for å sende det videre til politiet. Jeg må ta med Petroleumstilsynet også, selvsagt. Det må stenges der og da, istedenfor at politiet får det, og da vet vi at det er 99,3% som blir henlagt på grunn av kapasitet. Og bøtelegging – når trafikksjefen, og i disse dager så er det kanskje fornuftig å taue vekk biler og bøkene hopper seg opp, hvorfor kan ikke tilsynet få de samme sanksjonsmuligheter. Det gjelder jo folk og folks helse. Så det var kjepphest 2.

Og den siste er tjenestedirektivet som har sammenheng med det første. Jeg er glad for de runde formuleringer. Det som er viktig med tjenestedirektivet, som nå er det såkalte kompromisset, er at opprinnelseslandsprinsippet ikke er kastet vekk. Det er en slags tåkeleggingsblanding av vertslandet og opprinnelseslandsprinsippet som er kompromisset. Euro-LO dessverre, eller DEFS, ser ut som at man liksom støtter kompromisset. Men det slik at det er så uklart formulert at det er EF-domstolen som vil fatte beslutninger, altså vedtak, når det blir klaget inn. Det går ikke så fort som Bolkenstein vil, men det maler i samme retningen. Det er det som er farlig og det har jeg kommet med et eget forslag på. Altså, det er viktig for oss å understreke at det er den nasjonale kontrollen som må på plass opp i mot opprinnelseslandsprinsippet, fordi det som ligger til grunn i tjenestedirektivet er at en tjeneste godkjent i ett land, skal godkjennes i alle EU-land, inkludert EØS-land. Det er den som er farlig og den ligger der. Nå er det slik at vikarbyråene er ute – det er tatt ut – og bra er det, men det står intil kommisjonen kommer med et nytt direktiv. Her er det en del fallgruver. Mari, hjemmetjenesten er ikke tatt vekk. Hjemmetjenesten ligger i direktivet fortsatt, jeg bare sier det til offentlig sektor som en innskutt bisetning. Ja, mens andre bransjer er viktige – utdanning er ikke totalt ute. Så her er det mange fallgruver, sånn at de må være presise, ikke svelge for mye kompromisser i starten her. Det er farlig, fordi det betyr at Bolkenstein kommer ikke så fort, men han kommer sakte, og det er farlig det. Men ellers så er det faktisk et bra forslag, men litt bedre, det gjør jo ingenting.

Geir Mosti:

Takk for det. Da er det Randi Reese fra FO og Sekretariatet. Og etter henne er det Per Østvold.

Rep. 141 – Randi Reese, Sekretariatet:

Ja, kjære velferdsstatens forkjempere!

Dere husker på at LO-kongressen gjorde klare vedtak om velferdsstaten. Vi sa veldig klart ifra at vi ikke ville ha privatisering av de tjenestene. Velferdsstaten skal stå for omfordeling sånn at alle kan få et verdig liv, både når en blir rammet av sykdom, uførhet, arbeidsløshet eller at en trenger pleie- og omsorgstjenester. Vi har den oppfatningen at man ikke skal være avhengig av veldedighet eller nådegaver fra de bedrestilte når du trenger hjelp.

Vedtakene på LO-kongressen var jo helt i tråd med de prioriteringene som vi gjorde, altså vi LO-medlemmene, når vi skulle sende inn til LO hva det var vi mente var viktigst at den nye regjeringen tok tak i. Og da husker dere at nettopp velferdsspørsmålet rangerte høyest. LO-fellesskapet vil altså at velferdsstaten skal ha gode og humane både ytelser og tjenester. Og for å oppnå det så må vi ha kompetente helse- og sosialarbeidere. Den innsatsen kan ikke erstattes med maskiner. Og vi må ha en lønn som gjør at det fortsatt er mulig å rekruttere til de yrkene og at de kompetente og erfarne blir værende i sektoren. Sånn er det jo ikke i dag.

Barnevernspedagogene, sosionomene og vernepleierne som FO organiserer har et lønnsnivå som ligger godt under 100 000 lavere enn de i privat som har samme utdanningsnivå. Det er jo ikke noe rart at vi er forbannet når situasjonen er sånn. Vi vet at slett ikke alle i privat sektor har like gode lønnsforhold, så jeg skjønner hva du sier Eli. Det er viktig at det blir sagt også, og vi stiller oss selvsagt solidarisk bak de kravene som de lavest lønte i andre sektorer og i vår sektor har. Men vi må altså få slutt på de nivåforskjellene som er mellom privat og offentlig sektor, og i forhold til de som har like lang utdanning som oss. Vi vil også ha slutt på det at vi faktisk har inn i tariffavtalene en normert sluttlønn som er 40 000 lavere enn lærerne i dag. Sosialarbeiderne og vernepleierne har ei begynnerlønn på 260 900 i kommunal sektor, og det er slett ikke bedre innenfor verken Staten, NAVO eller Oslo kommune. Og det her er jo unge folk som skal inn i arbeidslivet, de er i etableringsfasen og i tillegg så har de et studielån på flere hundre tusen. Vi kan ikke ha det sånn i forhold til ungdommen.

For oss så er det først og fremst det lave lønnsnivået i offentlig sektor vi snakker for. Vi snakker også for oss selv, selvfølgelig. Men vi snakker om det lave lønnsnivået i offentlig sektor og ikke at vi forholdsmessig sett mener at vi skal ha høyere lønn enn de andre innenfor offentlig sektor. For FO er det helt avgjørende at det i dag blir slått fast at LO-grupper som ikke har fått rimelig uttelling for lang utdanning, at det må tas hensyn til oss ved lønnsoppgjøret. Og at det blir gjort vedtak om at frontfagsmodellen gir muligheter til kompensasjon til områder og grupper som systematisk over tid er blitt hengende etter i lønnsutviklingen.

På den bakgrunn så kan vi godt leve med det forslaget som ligger fremme nå om at frontfagsmodellen kan brukes videre som hovedinnretning for LOs krav til inntektsutviklingen.

For oss så er det viktig at vi får anerkjennelse for kompetanse og for lederansvar. På samme måte som vi forstår at det er nødvendig å få gitt utvidede muligheter til fagarbeiderstatus også i de kvinneorienterte jobbene innenfor vår sektor. Men det er sånn at barnevernspedagoger, sosionomer og vernepleiere som har mastergrad, har hovedfag, har klinisk spesialisering, har store problemer i dag med å få uttelling for den kompetansen. De får bare uttelling som om de hadde 3-årig høyskoleutdanning. Og hvorfor skal det være sånn at våre medlemmer med enda høyere kompetanse ikke får uttelling for sin kompetanse når de har det på samme nivå som leger har det, som psykologer har. Men vi får ikke lønn for den kompetansen. Selv om vi er damer og er tålmodige, og vi er vant til å tåle mye også, så tåler vi ikke dette her.

Mange av våre medlemmer har store problemer med å få uttelling for lederoppgaver også. Og det er sånn at noen må ta på seg ansvaret med å lede, ellers så blir det for dårlig kvalitet på tjenestene. Faktisk så er det sånn innenfor vår sektor at betegnelsen leder har på mange måter forsvunnet med alle omorganiseringene. Så vi er glad for at det er tatt inn i forslaget som ligger fremme ei oppfordring om at uttelling skal gis både for kompetanse og lederoppgaver.

Å være helse- og sosialarbeider er tøffe jobber. Vi er slett ikke i en skjermet sektor. Mange av våre medlemmer møter brukere som ikke er i stand til å kontrollere sitt eget sinn. Vi møter pårørende som kjefter kraftig i frustrasjon og engstelse. Og nå kjenner jeg også til at Bjarne Håkon Hanssen krever at vi skal få alle sosialhjelpsmottakerne til å stå opp om morgenen. Det å møte mennesker i sosial nød, enten det er barnet som blir utsatt for overgrep eller den nedslitte rusavhengige, er følelsesmessig slitsomt i tillegg. Og i den forbindelse er det av stor betydning for oss at LO-fellesskapet stiller seg bak formuleringen om at det er behov for sterkere veiledningsinnsats for å begrense urimelige belastninger. I de to siste tariffoppgjørene har vi innenfor KS-området fått inn bestemmelser både innenfor barnevernet og det nye arbeids- og velferdsforvaltningen. Og det er viktige fremskritt for oss.

Det er også betydningsfullt for oss at vi i dag har et forslag til uttalelse som har høye ambisjoner i forhold til AFP og i forhold til tjenestepensjon. Sånn at vi ikke får svekket våre innarbeidede rettigheter.

FO er det LO-forbundet som øker mest når det gjelder medlemmer. Det kan jo være forståelig ut ifra at sosialarbeiderne har så dårlig lønn. Men jeg tror også at det har noe med at vi er et profesjonsforbund, og det er en uvanlig konstruksjon i LO. FO har erfart at LO er en hovedsammenslutning som gir oss god drahjelp på viktige områder. Men vi har også liten sans for å stå på sidelinjen når diskusjonene føres om lønnspolitikken, når diskusjonen føres inn i LO som er den største samfunnsaktøren. Det er en viktig grunn for oss å være med i LO, i motsetning til de andre profesjonsforbundene innenfor velferdsstaten. Roar Flåthen sa det jo omtrent sånn i innledningen sin nå, at det som gjør LO annerledes er at vi står sammen om mål hele LO-fellesskapet.

Så kamerater, LO vil ha en god velferdsstat. Skal vi få det til, så må vi få et godt lønnsoppgjør for helse- og sosialarbeiderne. Takk.

Geir Mosti:

Takk for det. Da er det Per Østvold fra Norsk Transportarbeiderforbund og Sekretariatet. Vær så god, Per. Etter han er det Stein Gulbrandsen fra Fagforbundet.

Rep. 143 – Per Østvold, Sekretariatet:

Vi skal slå ring om avtalefestet pensjon. Det sier vi. Men det sa også Jens Stoltenberg i sin tale til LO-kongressen i fjor. Og for sikkerhetsskyld skal jeg også gjenta akkurat hva han sa: "Vi skal slå ring om avtalefestet pensjon". Akkurat slik sa han det, ifølge referatet fra Kongressen. Og han sa mer: "Uten at vi sikrer avtalefestet pensjon, tjenestepensjon i offentlig sektor, tjenestepensjon for alle i privat sektor og en folketrygd med god sosial- og kvinneprofil, så blir det ikke noe pensjonsforlik med regjeringen i vår".

Noen hevdet den gangen at Jens gikk litt ekstra langt for å sikre at det ble flertall på LO-kongressen for pensjonsreformen. Jeg tror ikke det. Jeg tror at Jens mente det han sa og at Arbeiderpartiet vil stå ved løftet om å slå ring rundt AFP. Og nå er tiden inne for å innfri løftet og det er ingen grunn til at AFP behøver å bli en vanskelig sak ved dette tariffoppgjøret. Det er ingen grunn til at arbeids- og inkluderingsministeren skal holde oss i spenning helt til slutten av marsmåned, fordi at dette løftet kan innfris allerede i dag. Det eneste vi trenger er et brev fra statsministeren hvor han slår fast at de slår ring rundt AFP og det betyr at AFP fortsetter som i dag.

Så til en annen sak som vi også må gjøre noe med. Frontfagsmodellen kan ikke forsvares hvis den ikke bidrar til rettferdighet for grupper som har blitt hengende etter i lønnsutviklingen. Eller for å si det på en annen måte – vi kan ikke akseptere at den ramme som Fellesforbundet forhandler frem med Norsk Industri brukes som en tvangstrøye i lavlønnsområdene.

I Sekretariatets forslag til uttalelse åpnes det for unntak, og det er bra. Jeg har ingen problemer med Sekretariatets innstilling. Uttalelsen sier mye pent om de lavlønne, men vi må innrømme at det har alle våre uttalelser gjort også før, uten at det nødvendigvis har ført til merkbare resultater.

Og nok engang vil jeg da nevne situasjonen i bussektoren. Bussjåfører og andre ansatte i busselskapene har i årtier hatt et lønnsnivå som ligger på rundt 86-87% av gjennomsnittlig industriarbeiderlønn. Noen få år etter 2. verdenskrig var lønnen tilnærmet på nivå med industriarbeideren. Da hadde bussarbeiderne gjennom flere år fått ekstra lønnstillegg på bakgrunn av en avtale med arbeidsgiverne om å løfte nivået. Da den avtalen var oppfylt og ekstratilleggene falt bort, da dalte nivået raskt tilbake til et lavere nivå. I 1998 streiket bussjåførene i mer enn 4 uker for å få et tosfifret beløp i lønnsøkning, og det fikk de. De fikk et tosfifret beløp. Men allerede før det året var omme, så hadde industrien fått ut like mye eller mer lokalt og det relative nivået var det samme. Også for 2 år siden fikk bussarbeiderne et ekstra lønnstillegg for å heve nivået. Det året falt bussansatte ytterligere ned i forhold til industriarbeiderne. Det samme skjedde i fjor da det var et samordnet oppgjør, et såkalt lavlønnsoppgjør. Da falt de lavlønne bussarbeiderne ned på 85% av industriarbeiderlønn. Det laveste nivået etter 2. verdenskrig. Det er ingen saklig grunn til at bussjåfører skal tjene mindre enn industriarbeidere. Og når bussjåførene og andre ansatte allikevel gjør det, så kan de selvsagt ikke bebreide industriarbeiderne. Vi må lete etter årsakene helt andre steder.

Kanskje er det slik at Transportarbeiderforbundet, eller andre forbund som organiserer bussektoren, har gjort en for dårlig jobb. Spørsmålet bør stilles. Men vi bør også stille spørsmålet om alle våre flotte formuleringer om å prioritere de lavlønne bare er munnsvelg. I årets forslag til uttalelse er ordet forsterket, tatt inn som en beskrivelse av den lavlønnsprofil som vi ønsker for oppgjøret. Forsterket lavlønnsprofil står det på side 4. Men betyr det noe? Vil de lavlønne få mer? I en situasjon hvor landets økonomi går så det suser og hvor de rikeste har feiret årtiets aksjeutbytte, hvor lederlønningene vokser helt upåvirket av de samme lederes moderasjonsformaninger til alle andre og hvor oljefondet er i ferd med å sprengte statskassa. Hvis vi ikke i år har råd til et stort lavlønnsstillegg, når skal vi da kunne ta oss råd til å gjøre noe for de lavlønne?

Så er det selvsagt slik at det i et forbundsvist oppgjør har ethvert forbund anledning til å prioritere og omfordele. Men det er, kamerater, ikke hele virkeligheten. For det er ikke mye å omfordele innenfor en moderat ramme i et tariffområde hvor alle er lavlønne. Og det er heller ikke enkelt å få ut mer enn frontfagets ramme i områder med mange lavlønne, fordi den

rammen og den profilen som Fellesforbundet forhandler frem i praksis veldig ofte blir en tvangstrøye for oss andre.

Jeg sier dette fordi at mange lavlønne i våre forbund er utålmodige og de har rett til å være det. Hvis vi mener alvor med det vi vedtar i dag, og det gjør vi, så må ordene forsterket lavlønnsprofil få konsekvenser for størrelsen på, og fordelingen av, de tilleggene vi forhandler frem, og det må gjøre det innenfor alle tariffområder, fra begynnelse til slutt, fra og med frontfagene og gjennom hele oppgjøret. Takk for oppmerksomheten.

Geir Mosti:

Takk for det. Da er det Stein Gulbrandsen og etter det er det Rolf Bersås fra Rogaland fylke.

Rep. 13 – Stein Gulbrandsen, Fagforbundet:

Dirigent, kamerater!

På Kongressen var vi helt enstemmig om at tariffhopping med konsekvens at medlemmene fikk dårligere lønns- og arbeidsvilkår var helt uakseptabelt. Det skulle vi bruke vår felles styrke til å få stoppet. Det var en prioritert sak under hovedavtaleforhandlingene uten at vi vant fram. Nå står vi foran et tariffoppgjør og situasjonen i offentlig sektor er jo at vi fortsatt har utskilling. Vi har folk som mister rettighetene sine når de blir flyttet fra offentlig sektor og over i foretak, private selskaper osv. Men helt konkret så vil jeg følge opp der Per Østvold nå dro ut. Vi står nå foran den situasjonen at Tromsbuss, som det siste busselskapet på den kommunale tariffavtale, blir flyttet over på Transportoverenskomsten. For våre medlemmer betyr det i gjennomsnitt en lønnsreduksjon på 1 000 kroner pr måned. Og det er dette vi har vært gjennom i Trondheim, Bergen, Oslo og Drammen. Tilsvarende har NSBs bilruter vært gjennom det samme. Skal vi ta oss selv på alvor, mene det vi sa på Kongressen, om at dette er uakseptabelt, så må det bety at de formuleringene som er her, med en forsterket lavlønnsprofil, ta ute enkelte grupper, til de grader må bety at vi må kunne stille krav og sloss for krav. Og ha hele fellesskapet i ryggen på krav langt ut over rammen på bl.a. bussektoren, på Transportoverenskomsten og Nettbussoverenskomsten. Jeg forventer at Representantskapet har den fortolkningen av det forslaget som er her. Takk.

Geir Mosti:

Takk for det. Da er det Rolf Bersås og deretter Kjellfrid Blakstad fra Fagforbundet.

Rep. 112 – Rolf Bersås, Rogaland fylke:

Dirigenter, Representantskap!

I innledningen sin var Roar Flåthen innom arbeidsledighet og arbeidsplasser. Han glemte en liten ting – Opplysningen 1881 – i forhold til distriktsarbeidsplasser og det som er i ferd med å skje der. Telenor har etter privatiseringen rasert veldig, veldig mange arbeidsplasser der ute. Nå er de i ferd med å selge den og etter min oppfatning så er det også en prøvestein for den rød-grønne regjeringen.

Under kampanjen "Du bestemmer – LO på din side" ble det også lagt veldig vekt på at vi ønsket en ny kurs. Det var derfor regjeringen som sitter i dag vant valget.

I går snakket jeg med en tillitsvalgt på et verft på Sunnmøre, og den tillitsvalgte fortalte at en polsk arbeider ikke fikk fornyet kontrakten sin der oppe på grunn av at han var i kontakt med en norsk tillitsvalgt. Et sånt arbeidsliv kan ikke vi være stolt av å være part i. Da må vi iverksette tiltak.

Sosial dumping er en viktig sak. Vi har sett at det blir avdekket forhold som er på slavekontrakter, folk har dårlige boforhold og de får ikke lønn. Det som vil være med å hjelpe en del ting, det er ILO 94 som Boye var inne på. Det vil hjelpe Hotell og Restaurant. Det vil hjelpe privat næring. Flere og flere kommuner har intensivert det. Rogaland fylkeskommune har gjort det, og andre har fulgt etter. Energibransjen har det vært fremmet i, noen sier ja og noen sier nei.

Derfor vil jeg fremme et forslag i forhold til det under punkt 8 "Arbeidsliv", under "Sosial dumping", en tilleggstekst etter "Viktige tiltak ...". Og den er: "Samtidig mener LO at Norge skal være et foregangsland i kampen mot sosial dumping. LO vil også at Regjeringen implementerer ILO 94 i de bedrifter der staten er majoritetseiere." Takk.

Geir Mosti:

Takk for det. Da er det Kjellfrid Blakstad fra Fagforbundet og etter henne er det Stein Grøtting fra Skolenes Landsforbund.

Rep. 11 – Kjellfrid Blakstad, Fagforbundet:

Dirigent, Repskap, kjære venner!

Jeg vil kommentere det som går på punktet likelønn, fordi det er noe i teksten der som ikke helt samsvarer med både innledning og de kulepunktene som står der om tiltak for å bedre likelønn.

Jeg skal referere litt til det, for at det står i teksten i det punktet at det over tid har vært betydelig fremskritt i utviklingen av likelønn. Betydelige. Det har vært fremskritt, ja, men ulikt mellom gruppene. En analyse som vi har mottatt viser at mellom gjennomsnitts menn og kvinner fra 1997 til 2003 har sitt opphav i både ulik fordeling på stillinger og jobber innenfor samme yrke, og i lønnsforskjeller mellom yrker med ulik kvinneandel. Ulikheten har økt for noen grupper og stått på stedet hvil for andre, viser analysen. Så vi foreslår at vi i hvert fall demper oss og tar ut ordet betydelige i den teksten.

Videre i det punktet står det også at den delen som gjenstår, uttrykt rundt 15 prosent lavere lønn for kvinner i gjennomsnitt, vil være svært tung å løse. Vi opplever det som en defensiv holdning at LO i dokumentet sitt sier at det blir svært tungt å løse. Vi vet det vil bli vanskelig og mange skjær i sjøen fortsetter for å løse det, men det kunne vært greit at vi hadde en mer offensiv tekst når det gjelder akkurat det. Nå ble jeg litt beroliget når Roar holdt innledningen her og sier mye bra på det som går på likelønn. Men du sier også at LOs satsing har gitt resultat, men vi har som mål at lønnsgapet skal tettes igjen. Det bekrefter bare det at det er viktig å jobbe med det fremover. Så jeg vil bare anmode om at kanskje vi skal finne en mer offensiv tekst på akkurat den setningen. Takk.

Geir Mosti:

Takk for det. Da er det Stein Grøtting og etter han er det Størk Hansen fra Oppland fylke.

Rep. 101 – Stein Grøtting, SL:

Dirigent, Representantskap!

Først vil jeg gi uttrykk for det samme, som mange andre her, at det fremlagte forslag til overordnede retningslinjer for tariffoppgjøret er et godt balansert dokument som tar hensyn både til lavlønn, likelønn og hensynet til arbeidstakere med lang utdanning.

Som representant for et forbund av langtidsutdannede i LO er jeg spesielt fornøyd med formuleringene om prioritering av LO-grupper som ikke har fått rimelig uttelling for lang utdanning. Randi fra FO og Arnfinn fra Musikernes Fellesorganisasjon har holdt gode innlegg i forhold til det, så jeg skal ikke gjenta noen av deres poeng.

Nå skal jeg si noe som jeg må passe på å holde tunga litt rett i munnen, fordi vi har på forbundets hjemmeside lagt ut en direkte link til denne overføringen her. For oss lærere i LO så er nominelle lønnsstillegg ikke det viktigste spørsmålet i år, selv om vi også naturligvis vil ha vår del av lønnsutviklingen og reallønnsutviklingen. Vi er noen tusen lærere i LO, de fleste i Skolenes Landsforbund, men også en hel del i andre forbund. Etter at utdanningssektoren i mange tiår har hatt Staten som avtalemotpart, og vet at Bondevik-regjeringen som kjent overførte forhandlingsansvaret i sektoren til KS for et par år siden. Hva ser vi KS vil bruke sitt nyvunne partsforhold til? Jo, vi ser at de reiser rundt i kommunene og fylkeskommunene og holder agitasjonsmøter for å herje med lærernes lønns- og arbeidsvilkår. Agitasjon for konfrontasjon. Om denne konfrontasjonslinja er et uttrykk for at hovedmengden av lærere ikke er organisert i LO, det skal være usagt. Men angrep på våre lønns- og arbeidsvilkår gjennom å sette strek over sentrale avtalebestemmelser og overføre det til arbeidsgivers styringsrett, er slik vi ser det, et angrep på hele fagbevegelsen.

Vi ber om deres støtte når vi nå går inn i tøffe nærkamper med en aggressiv arbeidsgiver. Og det er jeg helt sikker på at vi har. Takk for oppmerksomheten.

Geir Mosti:

Takk for det. Da er det Størk Hansen fra Oppland fylke og etter han er det Clas Delp fra Hotell og Restaurant.

Rep. 106 – Størk S. Hansen, Oppland fylke:

Dirigent, kamerater!

Jeg måtte opp her littegrann. Hvor mange ganger skal vi i LO og fagbevegelsen påpeke dette med at eiere og bedriftsledere må besinne seg når de skal berike seg på samfunnets midler? År etter år, etter år, står vi her og sier at det er en forutsetning at lederne følger opp dette, og eierne – vi kan ikke glemme dem når de tar ut aksjeutbytterne sine uhemmet. Og vi har jo ingen muligheter til å diktere hvordan dette skal være. Da er det vel rimelig at hvis vi mener noe med dette, så må vi kreve at de blir skattlagt mye hardere, i stedet for at de får skatteletter som de har fått nå. Det må være et rimelig krav.

En annen sak, og det er AFP. Jeg trodde ikke at den skulle bli så forbannet viktig akkurat, jeg trodde de skulle utsette dette her, men det viser seg nå at jeg har tatt feil på det. De har tenkt å kvitte seg med den, altså arbeidsgiverne. Jeg er litt usikker på politikerne våre også. Men, kamerater, vi har da vel visserligen betalt for denne ordningen i år etter år, etter år. Hvert

eneste tariffoppgjør på 90-tallet betalte vi jo for dette. Og skal vi da la de ta den fra oss? Det blir i hvert fall ikke uten kamp. De skal vite at det står et samlet LO bak kravet om å forsvare AFP-ordningen.

Hovedgrunnen til at jeg tok ordet – på LO-kongressen tok jeg også ordet på dette. Et viktig likestillingskrav er at folk som jobber i offentlig sektor, stort sett kvinner, får de samme ordningene som vi som arbeider skift i industrien i privat sektor. Jeg ser ingen grunn til at de ikke skal ha det. Jeg har arbeidet skift i 35 år innenfor industrien. Jeg har jobbet de mest idiotiske skiftordninger. Jeg vet da vel hvordan dette er. De skal ha det, og nå må LO virkelig benytte makten si og si "kvinnfolka er like mye verdt som oss som jobber i privat sektor. Jaggu skal de få den lønna de fortjener". Takk.

Geir Mosti:

Takk for det. Da er det Clas Delp fra Hotell og Restaurant og deretter Kjell Bjørndalen fra Fellesforbundet og Sekretariatet.

Rep. 56 – Clas Delp, HRAF:

Ja, ærede Repskap!

Som forbundslederen min, Eli Ljunggren, var inne på, så hadde vi repskap nå de to foregående dagene hvor vårt repskap helt enstemmig gikk inn for at vi ønsker et samordnet oppgjør under tariffoppgjøret i 2006. Da er vi nødt til å ta til ordet, for jeg synes egentlig det er litt synd at Sekretariatets innstilling settes opp på denne måten. Fordi at uttalelsen i seg selv inneholder masse, masse gode punkter som det er bred enighet om, men det jo litt synd at man er nødt til å stemme imot den på grunn av at det står ett punkt man er uenig om. Kanskje oppgjørsformen burde ha vært en egen sidestilt sak, utenom alle de tingene som vi faktisk er enige om.

Etter å ha hørt på debatten frem til nå i dag, så er jeg faktisk mer og mer enig i våre standpunkt om et samordnet oppgjør, fordi at de problemstillingene som luftes her fra mange kanter, både i forhold til lærerlønnsutviklingen – altså lønnsutviklingen for de som da er lavlønne innenfor mange grupper også er våre – tror jeg faktisk at vi best kan løse i fellesskap. Jeg tror ikke dette er noe vi kan sitte på hver vår tue og klare å få en revolusjonerende utvikling på, sånn som flere av folkene både fra forbundene og forbundslederne her har tatt ordet for.

Det er sikkert mange av de som sitter i denne forsamlingen som leste i VG tidligere i uka om de servitørene som tjener 600 000 og nekte å dele tipsen med kokkene. Servitørene var den første gruppen i vårt forbund som organiserte seg og som sto på kravene, som har hatt en bedre lønn enn de øvrige på det her ellers lavlønnte området. Servitørene har båret mange kamper for de øvrige yrkesgruppene i vårt område for å heve lønnen deres. Arbeidsgivernes svar, og faktisk også de andre profesjonenes svar innenfor avtaleområdet, har vært at man skulle sette ned en gruppe i lønn for å oppnå likelønn. Nå er det sånn at denne gruppa har lønn på basis av omsetningen på den enkelte arbeidsplass og de har faktisk hatt et ganske reelt lønnsnedslag i forhold til gjennomsnittet i industrien. Faktisk ifra 136% på midten av 80-tallet og ned mot 90% i dag. Så vi har ikke lengre en høytlønnnet gruppe innenfor vårt eget område som vi kan skyve frem foran de andre for å heve de.

Så litt om retorikken som vi bruker rundt ting, som jeg reagerer litt på. Det er i forhold til dette med AFP, som vi slår ring rundt. Jeg synes at vi har en litt ukritisk forherligelse av AFP-ordningen. Det er greit at vi alle sammen er for den og at vi alle sammen er enige om at vi skal slå ring rundt den, men de som ikke tør å ta noen reelle diskusjoner på et sånt tema som skal tilpasses så mange grupper, og bare forherlige dagens situasjon, kan ofte komme til å tape kampen og plutselig står kampen fordi de ikke har diskutert det her. Det er da vi hopper i mange forskjellige retninger. Det er en liten oppfordring til hele fellesskapet. Takk.

Geir Mosti:

Takk for det. Da er det Kjell Bjørndalen fra Fellesforbundet og Sekretariatet, og etter han er det Jan Davidsen, som er den siste på talerlista.

Rep. 129 – Kjell Bjørndalen, Sekretariatet:

Ja, dirigent!

Det blir mange innlegg fra Sekretariatet i dag. Representantskapet er jo egentlig representantskapets medlemmers arena, men det får nå stå sin prøve. Vi har vel noe på hjertet noen og enhver. Men som han Jan Eggum sier, så er det på'n igjen, da.

Vi står foran et nytt oppgjør med nye utfordringer, nye krav og nye argumenter. Vi kvesser knivene og forbereder oss på kamp, for det er fortsatt sånn at disse oppgjørene annenhver vår, og for ikke å si hver vår, er særdeles viktige. Det er egentlig en av de viktigste arenaene i Norge for fordelingspolitikk. Og for fordeling mellom de som har lite og de som har mye. Men den viktigste kampen er fordelingen av de verdiene som skapes, og den kampen står mellom arbeidstakere og arbeidsgivere.

For meg så er det to viktige krav denne gangen. Det ene er selvfølgelig videreføringen av AFP. Selv om Stortinget har vedtatt prinsippene for en pensjonsreform, så har altså Regjeringen og Stortinget ikke vist kortene på hvordan de tenker seg det nye systemet. Det er situasjonen i dag. Jeg er derfor ikke villig til å ha noen diskusjoner om endringer i AFP ved dette oppgjøret, selv om jeg vet at både AFP og mange tjenestepensjonsordninger i privat sektor må tilpasses nye prinsipper når den tiden kommer. Jeg vil først vite hva vi skal ha å forholde oss til og jeg vil vite hvordan politikerne har tenkt å løse forholdet mellom folketrygden og uførepensjonen, eksempelvis. AFP kom jo som et svar på de uverdige forholdene vi hadde, hvor bedriftene brukte syketrygd, ledighetstrygd, sluttvederlag osv for å kvitte seg med eldre arbeidskraft. Vårt krav den gangen var en verdig avgang i yrkeslivet. Det fikk vi med AFP. Og da er vi ikke innstilt på å skru klokka tilbake og starte på noe annet, før vi ser hva vi får isteden.

Så har vi også fått en ny form for uverdighet i arbeidslivet. Useriøsitet og sosial dumping er navnene som er satt på det. Problemet med useriøsitet og arbeidsgivere som har utnyttet vanlige arbeidsfolk, det er ingen ny sak. Nå opplever vi det først og fremst i byggfagene. Polakker og folk fra de baltiske landene har latt seg lure av useriøse arbeidsgivere. HMS-arbeid og skikkelige lønns- og arbeidsvilkår er for mange av disse firmaene begreper som de skyr som pesten. Og bakgrunnen er selvfølgelig enkel. De skyr et skikkelig og seriøst arbeidsliv fordi det hindrer bakmenn og eiere i å bli svært rike på kort tid. Og dere ser på TV hvordan våre kollegaer fra disse landene redde flyr rundt på arbeidsplassene når TV kommer også skal lage reportasjer fra byggeplassene. Vi er nødt til å ha bedre bestemmelser i avtalene

for å bekjempe sånne uverdige forhold, selv om vi vet at vi ikke kan bekjempe all useriøsitet ved bestemmelser i avtalen. Vi trenger også myndigheten med på det arbeidet.

Det er ikke mange årene siden vi hadde en rekordsterk krone i dette landet. Det medførte i hvert fall tap av 20 000 arbeidsplasser i industrien i løpet av kort tid. For meg så er det derfor viktig at vi greier å gjennomføre dette oppgjøret sånn at det ikke skjer på nytt. Jeg pleier å si det sånn at det er i og for seg ikke noe mål for oss å forhandle medlemmene våre ut i arbeidsledighet eller ut på fortauet.

Derfor må vi holde dette oppgjøret, også denne gangen, innenfor rimelige rammer. Og vi kan ikke ha en lønnsutvikling i Norge som avviker fra den vi ser i andre land som vi konkurrerer med. Og det er innenfor slike rammer vi må finne løsninger for våre økonomiske krav. Det gjelder også når vi skal ivareta lavere lønte. I den forbindelse tror jeg det er viktig at vi innenfor hvert enkelt overenskomstområde finner løsninger som er tilpasset bransjens situasjon. Og jeg tenker da både på hvordan lønssystemene er uformet og ikke minst på hva som de bedriftene klarer å bære av lønnstillegg uten at det fører til nedleggelse eller ytterligere utflagging.

Disse hensynene kan vi i hvert enkelt forbund avveie når vi forhandler i de enkelte overenskomstene. Vi har også mange innenfor flere grupper i Fellesforbundet som trenger løft, rettmessige løft og uten at jeg skal nå fremheve hvem det er. Men med bakgrunn i den oppgjørsformen som vi har argumentert for, så tror jeg vi har størst til muligheter til å greie det, og da er det vårt eget ansvar også greie det innenfor de rammene vi fastlegger. Vi har ikke noen andre steder å hente pengene fra.

Det er mange ting som kunne ha talt for et samordnet oppgjør i år. Det er det forresten ved hvert eneste tariffoppgjør. Andre forhold peker i en annen retning. For oss så har det vært avgjørende å få reelle forhandlinger på noen overenskomster om tiltak mot useriøsitet og sosial dumping. I tillegg så ønsker vi å kunne tilpasse lønnstillegget til situasjonen i de enkelte bransjene.

Dette er våre to hovedgrunner for å gå inn for et forbundsvist oppgjør. Jeg støtter selvfølgelig Sekretariatets innstilling og jeg vet også at jeg i denne salen har sterk støtte for at AFP skal videreføres. Fellesforbundet skal ikke svikte i kampen om AFP, dersom det blir vi som skal ta slaget ved denne korsveien. Og blir det nødvendig så vet jeg at dere også på ulike måter stiller opp, det ble bekreftet under Roars innledning og det setter jeg umåtelig stor pris på. Vi får ønske hverandre lykke til og håpe vi får det beste ut av denne våren også. Takk.

Geir Mosti:

Takk for det. Og da er siste på lista Jan Davidsen fra Fagforbundet og Sekretariatet.

Rep. 127 – Jan Davidsen, Sekretariatet:

Dirigent, kamerater!

Siden Kjell begynte med Jan Eggum, så kan jeg fortsette, men jeg synes det er mye bedre med "alarmen går". Fordi at på sett og vis så er jo dette forslaget fra Sekretariatet en type oppsummering av den kollektive fornuften, og fordi alarmen burde gått for lenge siden i kraft av den alt for høye arbeidsledigheten vi har, men ikke minst i forhold til alle de arbeidskameratene våre som er skubbet ut av arbeidslivet, og dermed ikke engang er tema i

forhold til de forhandlingene vi nå skal inn i. Derfor blir det viktig for oss at vi i tiden fremover klarer både å sette søkelyset på mer aktiv næringspolitikk for å skape flere arbeidsplasser, men ikke minst også sørge for at den konkurransetenkningen og det å skape marked i offentlig sektor, tenke mer og mer bedriftsøkonomisk, som også gjør at mange av arbeidskameratene våre ryker ut av arbeidslivet, at også den trenden snus.

Det er litt morsomt, eller trist egentlig, at i Trondheim i dag så går 30 av våre medlemmer ut og mister arbeidet sitt for at bedriften skal vise seg å være konkurransedyktig. Det er ikke det at det ikke nødvendigvis er midler i bedriften til å ha de der, det er ikke sikkert at det ikke engang er arbeid til de, men de er ikke konkurransedyktige nok hvis de skal det hensynet å sørge for at disse menneskene er i arbeid.

Vi ser det også i forhold til statens krav til balanse innenfor sykehusene og foretakene der. Mange av våre tillitsvalgte i dag sitter i forhandlinger med å kutte ut stillinger, det er behov for det, men kravet til balanse i økonomien gjør at også disse stillingene her skal vekk. Derfor er det jo når vi kommer med den kollektive fornuften også forventninger om at ikke bare arbeidsgiverne, men også de som styrer landet vårt både nasjonalt og lokalt, sørger for at de også tar del i den kollektive fornuften ved å legge til rette for flere arbeidsplasser. Inkluderende arbeidsliv er viktig, men inkluderende arbeidsliv er også et symptom på at vi har fått et brutalisert arbeidsliv hvor vår kollektive fornuft ikke lenger aler plassen.

Den innstillingen som går på situasjonen rundt dette med lønn og lønnsforhandlingene, er jo også preget av at det er en del av målsettingene våre vi har et stykke igjen til. Likelønn er nevnt som et eksempel. Og vi tror jo at mye av dette også skyldes at den desentraliserte lønnsdanningen vi har fått de siste årene gjør at den forhandlingskraften som vi har sentralt, det at vi innenfor offentlig sektor ikke har noen maktmidler lokalt, får en dreining i forhold til andre grupper både av de lavlønte og av kvinner som får uttellingene.

Derfor er dette som Roar sa i sin innledning, om å sørge for at vi igjen klarer å ta grep om lønnsdannelsen i større grad, sentralt viktig for oss, hvis vi skal få gjennomslag for målsettingen vår om en solidarisk lønnspolitikk. Det er også slik at denne politikken har medført større spredninger av lønnsdannelsen mellom de ulike utdanningsnivåene i offentlig sektor. Det er også det som Arnfinn Bjerkestrand var inne på, at den reelle kampkraften, streikekraften, den ligger i de lavlønte gruppene som kan brukes nødvendigvis uten å ramme direkte mot innbyggerne som sådan. Og deres vilje og evne til å bruke streikekraften vil nok ikke være rettet mot å øke lønnsforskjeller, men tvert imot sørge for, som også Randi sa, at vi sikrer en relativ lik lønnsdannelse og lønnsøkning på de ulike gruppene ut i fra de kriteriene som vi har valgt.

Frontfagsmodellen har flere kommentert. Det er jo igjen viktig for oss at vi ser vårt bidrag i den økonomiske politikken innenfor det å sørge for at vi kan skape flere arbeidsplasser. Ta øvrige grep som gjør at arbeidslivet blir annerledes enn det vi ser i dag. Og da er det nødvendig at vi også, som det står i uttalelsen, sjeler til både avtalestruktur og sammensetning av medlemsmassen innenfor de enkelte områdene, slik at vi reelt sett sikrer at den kollektive fornuften er grunnlag for medlemsmassen vår gjennom at alle får en noenlunde lik uttelling som sådan.

Pensjon er viktig. Stein var oppe og snakket om det som vi har sett i fra kollektivtrafikken, renovasjon, du kan ta område på område, hvor folk er løftet ut av et tariffområde med det resultat at de får lavere lønn, men de har også mistet pensjonen sin. Og i disse dager, etter

pensjonsforliket, så er det enda viktigere at vi klarer å sikre at det vi er enige om, nemlig at folk ikke skal tape pensjonsrettighetene, ikke blir bare tomme formuleringer, men at vi faktisk klarer å legge politisk press på at sånn skal det også være i den reelle politikken. Det hjelper så lite å ha et vedtak som sier at vi skal løfte alle opp mot et nivå på 66 til 70% av sluttlønnen i pensjonen deres, hvis vi samtidig er med på å redusere disse rettighetene.

Det som vi må ta med oss er at folketrygdens utvikling er et av de mest sentrale elementene for å få ned presset på pensjonsordningene og gjør at flest mulig har råd til å ha dette, både arbeidsgivere og arbeidstakere. Så derfor blir også diskusjonen om pensjonsordningene fremover er viktige for oss, slik at vi klarer å se fordelene mellom folketrygden og tjenestepensjonsordningene under ett.

Så var Stein inne på problemstillingen vi har fått i kommunal sektor i forhold til lærere, som er utrolig viktig, fordi at skolen er et helt sentralt element i samfunnsstrukturen vår og ikke minst rundt mulighetene til at alle skal ha noenlunde like muligheter i samfunnet og i arbeidslivet. Og derfor er kampen å sikre det at vi fortsatt skal ha en nasjonal skole viktig og at vi står sammen i forhold til det som har med avtaleverkets betydning i så henseende. Det er ikke bare arbeidsgiverne vi ofte sloss mot i våre politiske prioriteringer. Vi har jo også andre konkurrerende arbeidstakerorganisasjoner som ikke vil ha den samme veien som vi.

Og jeg vil derfor avslutte med det som ingen andre har nevnt. Dette med vervingen og sørge for at det blir en stor oppslutning gjennom det arbeidet vi nå gjør og gjennom det sørger for større gjennomslagskraft ved dette oppgjøret og neste gang. Lykke til. Takk.

Geir Mosti:

Takk for det, Jan. Da har jeg ikke flere på listen. Debatten er over og Roar Flåthen får oppsummere. Vær så god, Roar.

Roar Flåthen:

Jeg regner med at vi tar sjansen på å ta oppsummeringen med en gang, uten å ta pause.

Nå har det vært en god og bred debatt, og veldig mange har beskrevet på mange måter sin problemstilling innenfor sitt enkelte område. Det betyr at det er de realitetene vi står overfor, også innenfor dette fellesskapet. Jeg skal ikke trette dere ved å kommentere det. Det står for seg selv i forhold til det som er sagt. Så jeg skal kommentere noen få ting som jeg føler er riktig at jeg gjør.

Når det gjelder Arnfinn og kultur, og den nye regjeringens kulturløft, så er jo det også noe som LO fullt og helt stiller seg bak. Kultur er viktig og den er også viktig for arbeiderbevegelsen. Det kan vi stå sammen om, Arnfinn.

Når det gjelder Eli, så skal vi selvsagt ha forståelse for det Hotell og Restaurant sier det de gjør, og sånn sett vil ha et samlet oppgjør. De har alltid stått i brodden når gjelder å kjempe for de lavlønte. Det har vært en form for frontfag når det gjelder de lavlønte og de har vært igjennom mange konflikter. Jeg tror vi kan si det sånn at for 2 år siden så var det nok sånn at arbeidsgiverne trodde at nå var ikke Hotell og Restaurant lenger i stand til eller villig til å ta en konflikt. Og, hvis dere husker tilbake, så prøvde de også å definere inn rammediskusjonen på en måte som gjorde at det liksom ikke var grunnlag for noe særlig tillegg ut over det som

da ble gitt i frontfaget. Jeg synes vi skal være stolte av og jeg synes vi skal igjen gi Hotell og Restaurant den applausen for at de viste arbeidsgiverne at hvis de peller dem på nesa, så er de villige til å ta den konflikten som er nødvendig. Og det gjorde de den gangen og de fikk gjennomslag. At de sier det de gjør nå, det skal vi også ha full forståelse for.

Så var det litt om Ole Brumm. Ungene mine syntes Ole Brumm var jævla allright. Og det gikk jo også litt, Kjell, på samordnet oppgjør. Det er klart, det er som andre har sagt, at oppgjørsformen er et verktøy og ikke noe mål. Men jeg tror vi bare må konstatere at flertallet av de forbundene som er meningsberettiget i denne sammenhengen har ønsket forbundsvise oppgjør. Vi mener at det er mulig å gjennomføre forbundsvise oppgjør, også ut i fra de ambisjonene som vi har lagt. Men det er ikke tvil om at samordnet oppgjør har sine sider det også, men denne gangen er altså forslaget forbundsvist.

Når det gjelder Boye, så kommer jeg litt tilbake igjen til det, fordi han har foreslått noen forslag. Så jeg tar litt kommentarer først, og så går jeg tilbake igjen til disse forslagene som er lagt.

Når det gjelder Per. Jeg hadde ikke tenkt at jeg skulle kommentere disse fra Sekretariatet, for de har i hovedsak gitt støtte til sin egen innstilling, og det er jeg jo glad for. Men Per, du har jo på mange måter et lite punkt – jeg er ikke sikker på om vi er uenige, Per – men det kan oppfattes som om du gir uttrykk for at AFP sånn sett er på plass, at det er ikke noe problem. Det vil jeg advare mot, fordi det faktisk foreligger et vedtak som allerede er fattet og det må gjennomføres ved en aktiv handling. Og vi tar i alle fall ikke sjansen på å ikke bringe AFP inn i oppgjøret, som dere har gitt full støtte til, fordi det er så viktig for oss. Vi må ha ambisjon om at dette skal vi få til og vi får bruke oppgjøret for å sørge for at det skjer. Men vi tar ikke sjansen på å ta noe for gitt i denne sammenhengen. Derfor er dette en viktig og alvorlig sak for oss i dette oppgjøret.

Stein Gulbrandsen – når det gjelder tariffhopping så er det også noe som LO og fellesskapet er veldig opptatt av, som du også vet. Jeg ønsker ikke å kommentere dette med det som skjer innenfor buss spesielt, for det er det en god dialog på. Det er et problemområde som vi kjenner til, vi som jobber med disse sakene. Der er det dialog i forhold til de situasjonene som er der.

Vi registrerer selvsagt, Bersås – og jeg kommer tilbake igjen til ditt forslag – det som skjer i Opplysningen 1881 og Telenor, som også har statlig eierskap, så det er sagt.

Kjellfrid, du har også et forslag på likelønn. Det tar jeg med en gang. Jeg er glad for det du sier og foreslår at vi innarbeider ditt forslag. Men når vi skrev det slik, så var nok det litt ut ifra at vi ser at en del av dette med likelønnsproblematikken også ligger innenfor områder hvor LO ikke har forhandlingsmakt, og den delen kan nok være tung å snu. Altså, da snakker vi om funksjonærer i privat sektor, det kan være finanssektoren, det kan være blant legene, i områder hvor vi som sagt ikke har samme forhandlingsstyrken som vi har i andre områder. Det var egentlig begrunnelsen. Men vi ser at hvis det kan oppfattes defensivt, når vi egentlig mener at vi har en offensiv skisse, så skal vi selvsagt ta det alvorlig.

Når det gjelder Størk Hansen, om likestilling og skift, kan jeg i alle fall si at når det gjelder likestilling mellom skift og turnus, hvor veldig mange kvinner jobber turnus ikke minst innenfor helsesektoren, så er LOs politikk at dette skal likestilles. Vi har en klar politikk på det.

Kjell og Jan, det var så gode innlegg, så de bør ikke jeg kommentere.

Da går jeg tilbake til Boye Ullmann og Rolf sitt forslag. Det går litt i hverandre, så jeg kommenterer begge.

Først litt generelt om tjenstedirektivet. Det var en demonstrasjon den 14. februar, altså på tirsdag, i Strasbourg hvor vi deltok med 50 personer. Det var Ellen som ledet denne delegasjonen. Vi ser på nyhetene at vi faktisk fikk god dekning og vi hadde vært så smarte at vi tok med fanene våre og det slo veldig godt an i de europeiske kanalene. Selv om det var opp mot 30 til 40 000 i denne demonstrasjonen, så gjorde den norske delegasjonen på 50 seg faktisk bemerket. Vi fikk bra mediadekning på det her hjemme. Det gikk nettopp på dette med tjenstedirektivet som har vært en stor og viktig sak. Vi har ikke noe svar på hva dette vil resultere i, men det som vi skal ta med oss her på dette området er at vi har greid å bevise at fagbevegelsen ikke bare på det nasjonale nivå, men også på det europeiske nivå, greier å mobilisere på et viktig område. Og sånn som det ser ut nå – uten at jeg skal ta noe til inntekt før vi ser hva parlamentet har vedtatt – er mye av det Euro-LO på vegne av oss alle har stått for og spilt inn, også den norske regjeringen, blir ivaretatt. Men det er fortsatt stor usikkerhet fordi de konservative innenfor Sør- og Øst-Europa motarbeider dette. Men det vi skal være veldig glad for er at fagbevegelsen i de nye EU-landene er på samme linje som oss og står sammen med oss i forhold til det å kjempe mot det tjenstedirektivet sånn som vi så det i utgangspunktet. Jeg har lyst til å si at dette er noe som vi virkelig har stor trykk på og at vi har greid å samle hele den europeiske fagbevegelsen til aksjon og til å kjempe for det.

Så kommer jeg tilbake igjen til forslagene. Jeg tar sjansen i forhold til Sekretariatet. Forslagene er ikke lest opp, så jeg leser de opp slik at dere er klar over hva de handler om. Boye har foreslått til dette med sosial dumping: "ILO konvensjon 94 må implementeres i alle offentlige oppdrag der statlige og kommunale selskaper er dominerende eiere." Jeg mener at det innarbeider også det som var Rolf sitt ene forslag.

Og så har Boye et forslag på: "Arbeids- og petroleumstilsynet må få økte sanksjonsmuligheter slik som bøtelegging og stansing av firmaer, som grovt bryter AML og Loven om allmenngjøring." Dette er ting som vi er i ferd med å sende over til myndighetene, så der kan vi ikke se at det er noe problem at vi tar inn det.

Så har Boye også et forslag til EU-direktivet: "...for at disse vil svekkes gjennom mer indirekte mekanismer ved at EF-domstolen kan avsi dommer på tjenstesektoren som undergraver lønns- og arbeidsvilkår og øker sosial dumping." Og så siste setning: "LO vil nasjonalt og gjennom DEFS arbeide for ytterligere forbedring i direktivet gjennom økt nasjonal kontroll og fortsatt motarbeide opprinnelseslandsprinsippet." Vi har snakket litt med Boye at vi sender over ikke bare deg til Sekretariatet, men de to forslagene og ser det i sammenheng med den jobben som vi nå gjør, og at vi gjør den vurderingen når vi ser resultatet av disse avstemmingene. Det er forslaget på de to.

Så har Rolf et forslag som også er et tillegg til sosial dumping side 8: "Samtidig vil LO at Norge skal være et foregangsland i kampen mot sosial dumping." Det kan jeg ikke se at kan være noe problematisk å ta inn, for det mener vi vel alle sammen. Vi foreslår derfor at vi innarbeider også det, men at det andre forslaget til Rolf dekkes av Boyes forslag.

Da tror jeg faktisk at jeg har kommentert forslagene og takker jeg for en god debatt, og så får vi ser hvordan det går med avstemmingen.

Geir Mosti:

Takk for det Roar. Da tar vi opp Sekretariatets innstilling. Jeg tar det punkt for punkt, og så stemmer vi over punktene etter hvert. Kan det være greit å gjøre det sånn? Det ser sånn ut.

Da går vi på punkt 1. Bakgrunn og utfordringer. De som støtter Sekretariatet holder seg helt stille og de som er imot viser det med tegn. Her stemmes. Enstemmig godkjent.

Punkt 2. Arbeid til alle er jobb nr. 1 – de som støtter Sekretariatets innstilling er i ro og de andre viser med stemmetegn. Det stemmes. Enstemmig godkjent.

Punkt 3. Inntektsutvikling – de som støtter Sekretariatets innstilling er i ro og de som er imot viser det med tegn. Her stemmes. Enstemmig godkjent.

Punkt 4. Lønnsfordeling – de som støtter Sekretariatets innstilling er i ro, de som er imot viser det med tegn. Her stemmes. Enstemmig godkjent.

Punkt 5. Andre gruppers inntektsutvikling – de som støtter Sekretariatet er i ro, de som er imot viser det med tegn. Her stemmes. Enstemmig godkjent.

Punkt 6. AFP – de som støtter Sekretariatet er i ro, de som er imot viser det med stemmetegn. Her stemmes. Enstemmig godkjent.

Punkt 7. Tjenestepensjon – de som støtter Sekretariatet er i ro, de som er imot viser det med stemmetegn. Her stemmes. Enstemmig godkjent.

Punkt 8. Arbeidslivet – de som støtter Sekretariatet er i ro, de som er imot viser det med stemmetegn. Her stemmes. Enstemmig godkjent.

Jeg regner med at de forslagene som er fremmet som blir sendt over til Sekretariatet går under punkt 9, altså fullmakter til Sekretariatet. Har jeg misforstått? Jeg gikk litt fort der. De to forslagene fra Boye skal inn under punkt 8. Er det greit at vi tar inn det første forslaget? Det er greit.

Da går vi på punkt 9. Oppgjørsform og forhandlingsfullmakt. De som støtter Sekretariatet er i ro, de som er imot viser det med stemmetegn. Her stemmes. Sekretariatets innstilling er vedtatt med overveldende flertall.

Takk.

Ja, da er vi i mål og Roar tar avslutningen.

Roar Flåthen:

Bare sånn for sikkerhetsskyld – vi har oppfattet at det var aksept for at vi skal sende over de to andre forslagene til Boye over til Sekretariatet og at de andre ble behandlet som jeg redegjorde for i oppsummeringen.

Da vil jeg takke for et godt møte. Vi har gjort mange og viktige vedtak i dag. Vi har en spennende vår fremfor oss. Det kommer vel til å ta både en og to måneder, og kanskje litt til, før vi er i mål med alle våre overenskomster. Så takk for møtet og lykke til med forhandlingene!

Navnefortegnelse over representanter
Til
LOs Representantskapsmøte 16.02.06

ARBEIDERBEVEGELSENS PRESSEFORBUND (APF)

1. Eva Christine Grønseth

EL & IT FORBUNDET (EL & IT)

2. Tore Gulbrandsen
3. Hjørdis Henriksen Vararepresentant
4. Jan Olav Andersen
5. Øivind Wallentinsen
6. Jarle Eide
7. Svein Davidsen

FAGFORBUNDET

8. Anne Grethe Skårdal
9. Forfall representant og vararepresentant
10. Mette Nord
11. Kjellfrid T. Blakstad
12. Mette Henriksen Aas
13. Stein Gulbrandsen
14. Gerd Eva Volden Ikke møtt
15. Anne Green Nilsen
16. Arne Sveen
17. Arne Jan Skjerdingsstad Vararepresentant
18. Anne Hall
19. Mari Sanden
20. Bjarne Robstad
21. Merete Dahl Vararepresentant
22. Raymond Turøy
23. John Egeli
24. Tore Andre Jakobsen
25. Kristian Tangen

FELLESFORBUNDET (FF)

26. Hans-Christian Gabrielsen
27. Steinar Karlsen
28. Anne Marie Pettersen
29. Liv S. Christiansen
30. Aud Strøbø Riise
31. John Erik Ullestad

32. Åsmund Dybedahl
33. Vidar Brynsplass
34. Arthur Isak Vorren
35. Viggo Halfdan Ullmann
36. Kari Tyldum
37. Kåre Leira
38. Arne Hagen
39. Terje Fjellum
40. Anders Skattkjær

FELLESORGANISASJONEN FOR BARNEVERNSPEDAGOGER, SOSIONOMER OG VERNEPLEIERE (FO)

41. Siv Karin Kjølmoen
42. Kjetil Ostling
43. Ingri-Hanne Brønne
44. Eldar Lior

FORBUNDET FOR LEDELSE OG TEKNIKK (FLT)

45. Johnny Simmenes
46. Jorunn Egeland
47. Trygve Westgård

HANDEL OG KONTOR I NORGE (HK)

48. Stein Kristiansen
49. Peggy Følsvik
50. Forfall representant og vararepresentant
51. Hege Nygård
52. Sonja Hjelvik
53. Liv Aasbø
54. Annar Bakken Vararepresentant
55. Unni Fodnes

HOTELL- OG RESTAURANTARBEIDERFORBUNDET (HRAF)

56. Clas H. Delp
57. Solbjørg Ingebrigtsen Vararepresentant

MUSIKERNES FELLESORGANISASJON (MFO)

58. Renée Rasmussen Vararepresentant

NORGES OFFISERSFORBUND (NOF)

59. Peter Andrè Moe Ikke møtt

NORSK ARBEIDSMANDSFORBUND (NAF)

60. Helge Haukeland
61. Kjell Borglund
62. Kjell Magne Svensen
63. Jan Klemetsen
64. Eva Jenssen

NORSK FENGSELS- OG FROMSORGSFORBUND (NFF)

65. Roar Øvrebø

NORSK JERNBANEFORBUND (NJF)

66. Jane Brekkhus Sæthre
67. Lars Borgen

NORSK KJEMISK INDUSTRIARBEIDERFORBUND (NKIF)

68. Liv Undheim
69. Arnfinn Miland
70. Ivar Kr. Kaalstad
71. Harry Monsen Vararepresentant

NORSK LOKOMOTIVMANNSFORBUND (NLF)

72. Roald Nyheim Vararepresentant

NORSK NÆRINGS- OG NYTELSESMIDDELARBEIDERFORBUND (NNN)

73. Jan-Egil Pedersen
74. Morten Brostrøm
75. Terje Falstad
76. Reidun S. Fossedal
77. Kjersti Langseth

NORSK OLJE- OG PETROKJEMISK FAGFORBUND (NOPEF)

78. Frode Alfheim
79. Torbjørn Teigland
80. Lill Heidi Bakkerud
81. Harald Sjonfjell

NORSK POST- OG KOMMUNIKASJONSFORBUND (NPK)

82. Ingeborg Sætre
83. Frode Rognås Vararepresentant
84. Paul Magnus Gamlemshaug
85. Gerd Øiahals

NORSK SJØMANNFORBUND (NSF)

86. Rigmund Storøy
87. Jørn Halsen
88. Erlend Hanssen Vararepresentant

NORSK TJENESTEMANNSLAG (NTL)

89. Arne Klausen
90. John Leirvaag
91. Rolf Andreassen
92. John-Arne Birkeland
93. Synnøve Kitdal
94. Tone Rønoldtangen
95. Jostein Kleven

NORSK TRANSPORTARBEIDERFORBUND (NTF)

96. Roger Hansen Vararepresentant
97. Ole Einar Adamsrød Vararepresentant
98. Pål Aronsen

NORSK TREINDUSTRIARBEIDERFORBUND (NTAF)

99. Ole-Kristian Paulsen

NORSKE IDRETTSUTØVERES SENTRALORGANISASJON (NISO)

100. Silje Johannessen

SKOLENES LANDSFORBUND (SL):

101. Stein Grøtting

ØSTFOLD FYLKE

102. Forfall representant og vararepresentant

OSLO FYLKE

103. Kleiv Fiskvik

AKERSHUS FYLKE

104. Eirik Næss

HEDMARK FYLKE

105. Morten Solbakken

OPPLAND FYLKE

106. Størk Sigurd Hansen

BUSKERUD FYLKE

107. Margaret Wilthil

VESTFOLD FYLKE

108. Thor Åge Christiansen

TELEMARK FYLKE

109. Halvor Skåttet

AUST-AGDER FYLKE

110. Venke Anny Nes

VEST-AGDER FYLKE

111. Jean-Pierre Skarpodde

ROGALAND FYLKE

112. Rolf Bersås

HORDALAND FYLKE

113. Roger Pilskog

SOGN OG FJORDANE FYLKE

114. Hans Petter Gilleshammer Vararepresentant

MØRE OG ROMSDAL FYLKE

115. Bjørn Kåre Høistad

SØR-TRØNDELAG FYLKE

116. Gunn Elin Flakne

NORD-TRØNDELAG FYLKE

117. Randi Nesseemo

NORDLAND FYLKE

118. Line Tollefsen

TROMS FYLKE

119. Stein Slettbakk

FINNMARK FYLKE

120. Elin M. Karlsen

SEKRETARIATET

121. Gerd-Liv Valla Forfall
122. Roar Flåthen
123. Geir Mosti
124. Bente N. Halvorsen
125. Erna C. Dyrge
126. Hans O. Felix
127. Jan Davidsen
128. Gerd Kristiansen
129. Kjell Bjørndalen
130. Arve Bakke
131. Sture Arntzen
132. Olav Støylen
133. Johnny Hagen
134. Morten Øye
135. Turid Lilleheie

VARAREPRESENTANTER TIL SEKRETARIATET

136. Ellen Stensrud
137. Tor-Arne Solbakken
138. Rita Lekang
139. Trine Lise Sundnes
140. Odd Christian Øverland
141. Randi Reese
142. Leif Sande
143. Per Østvold
144. Jarle Molde
145. Kjell Atle Brunborg
146. Utgård
147. Erik Bratvold
148. Eli Ljunggren
149. Arnfinn Bjerkestrand

HK FAGBEVEGELSE

150. Øyvind Rongevær Forfall

AOF NORGE

151. Terje Fagervoll Forfall

REVISJONSUTVALGET

152. Brit Renngård
153. Tom Røisi
154. Anne-Grethe Skårdal (Representant nr. 8 for Fagforbundet)

Steinar Karlsen
(Representant nr. 27 for FF)

SAMARBEIDSKOMITEEN LO/DNA

155. Jens Stoltenberg Forfall
156. Hill-Marta Solberg Forfall
157. Martin Kolberg Forfall
158. Finn Jota Forfall

LO-SKOLEN, SØRMARKA

159. Berith Bergersen

GJESTER

160. Einar Strand Forfall
161. Liv Buck Forfall
162. Ole Knapp Forfall
163. Leif Haraldseth Forfall
164. Svein-Erik Oxholm
165. Esther Kostøl
166. Yngve Hågensen
167. Jan Kr. Balstad Forfall
168. Evy Buværd Pedersen

LOs DISTRIKTSKONTORER

169. Ulf Lervik
170. Kari Hauge
171. Olav Lund
172. Åge V. Nordby
173. Iver Erling Støen
174. Aud Watnebryn Forfall
175. Per-Kristian Finstad
176. Irene Ingebretsen
177. Agnes Norgaard Forfall
178. Elisabeth Haaversen
179. Øystein Hansen
180. Vigdis Ravnøy
181. Arvid O. Langeland Forfall
182. Mellvin Steinsvoll
183. Kjell Flønes

184. Rune Hallstrøm
185. Øivind Silåmo
186. Jan H. Elvheim
187. Bjørn Johansen

LOs ANLEGGSKONTOR I HAUGESUND

188. Kåre Karlsen

LOs OFFSHOREKONTOR I STAVANGER:

189. Arne Larsen-Fløisvig

LO-KONTORET I BRUSSEL

191. Knut Arne Sanden

LO-AKTUELT

192. Svein-Yngve Madssen

KARTELLENE

193. Odd Strand

ERNST & YOUNG

194. Kjetil Andersen Forfall
195. Helge Bettmo Forfall

